

HEYDƏR

ƏLİYEV

T3(RA)
256

PREZIDENT

214588

Литва, Гегуа, Печники
Литва
2008

Azərbaycan,
ingilis və
rus dillərində

In Azerbaijani,
English and
Russian

На азербайджанском,
английском и
русском языках

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ HEYDƏR ƏLİRZA OĞLU ƏLİYEVİN ANDIÇMƏ MƏRASİMİNDƏKİ NİTQİNDƏN

Əziz dostlar, əziz həmvətənlər!
Biz müstəqil Azərbaycanın inkişafının yeni mərhələsinə qədəm qoyuruq. Qarşımızda böyük vəzifələr var. Biz XXI əsrə doğru gedirik. XX əsr Azərbaycan xalqının tarixində xüsusi yer tutur. XX əsrdə Azərbaycan böyük çətinliklərdən keçibdir. 1918-ci ildə dövlət müstəqilliyini əldə edib, sonra isə itiribdir. 70 il totalitar rejim, kommunist rejimi altında yaşayıbdir.

Dövlət müstəqilliyini əldə edəndən sonra Azərbaycanın həyatı ağır yol keçibdir. On il bundan öncə Ermənistanın etdiyi hərbi təcavüz Azərbaycanın həyatını, insanların yaşayışını gərginləşdirib və Azərbaycanın inkişafı üçün çox çətinliklər yaradıbdir. Ancaq bunlara baxmayaraq, biz gələcəyə nikbinliklə baxırıq. Mən Azərbaycanın gələcəyini çox gözəl görürəm. Bizim bu gün gördüyümüz işlər və həyata keçirdiyimiz tədbirlər Azərbaycanın ardıcıl inkişafını təmin edəcəkdir.

Azərbaycanın gələcəyi gənclərə məxsusdur. Biz Azərbaycanın bugünkü gənc nəslini, Azərbaycanın gələcək nəsilləri üçün yaxşı bünövrələr qoyur, yaxşı əsaslar yaradıırıq. Ən əhəmiyyətli amil ondan ibarətdir ki, Azərbaycanın müstəqil dövləti yaranıb, möhkəmlənib, inkişaf edir. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi sarsılmazdır və əbədidir.

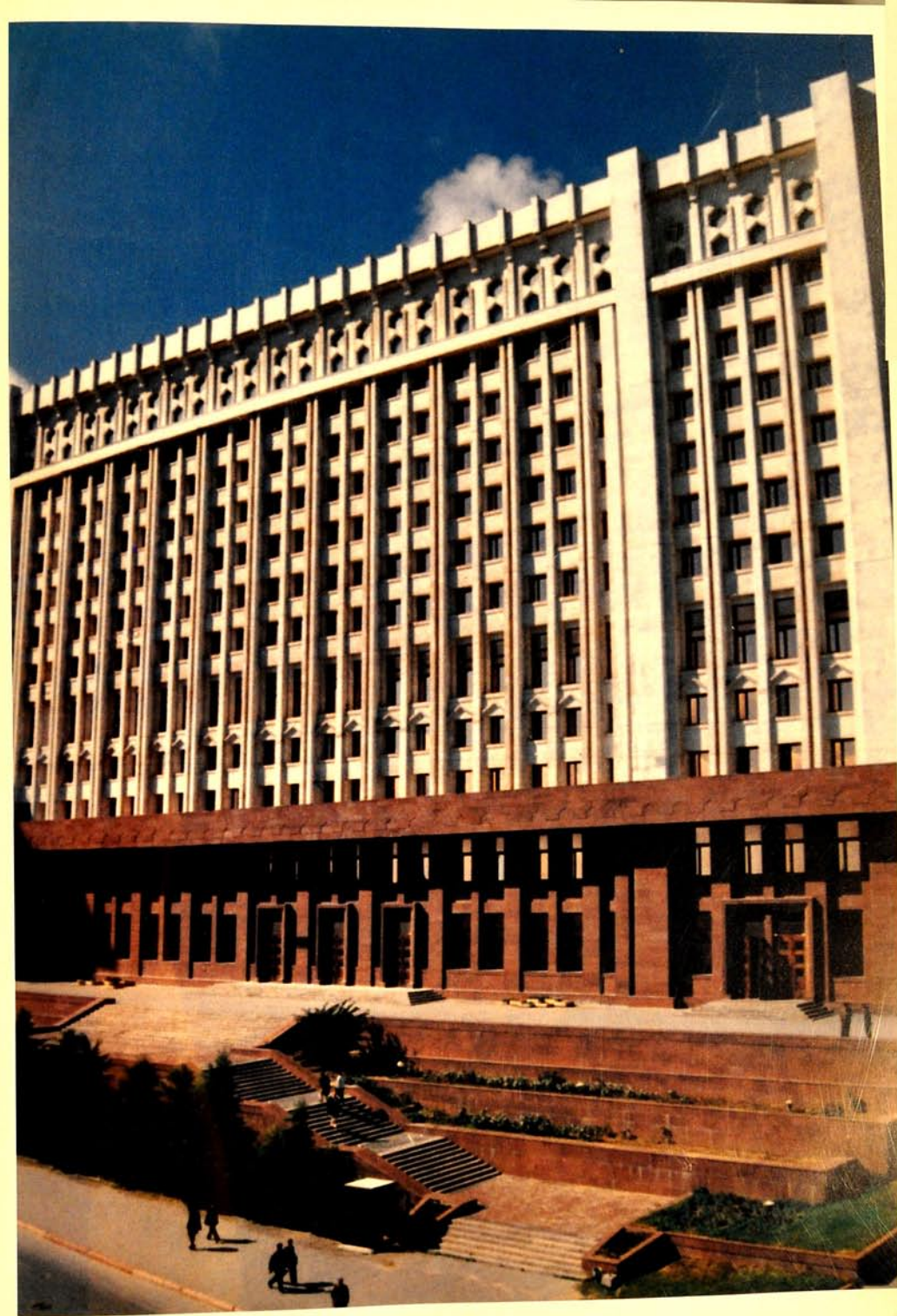
Biz XXI əsrə daha da qüdrətli, müstəqil Azərbaycan dövləti qatdırmaq istəyirik. Gələcək nəsillərə daha xoşbəxt həyat yaratmaq istəyirik. Azərbaycanın imkanlarından səmərəli istifadə edib, iqtisadiyyatı inkişaf etdirib Azərbaycan xalqının rifah halını yüksəltmək üçün çalışırıq. Biz bundan sonra da dünya birliyində özümüzə məxsus olan yeri tutmağa, saxlamağa çalışacağıq. Biz dünyanın mütərəqqi dövlətləri, birlikləri ilə bundan sonra da əməkdaşlıq edəcəyik. Azad, sərbəst, demokratik ölkə kimi Azərbaycan inkişaf edəcək və Avropa ilə Asiyanın qovuşduğu bir yerdə öz tarixi xidmətlərini göstərəcəkdir.

Əziz həmvətənlər, siz əmin ola bilərsiniz ki, mən bu ağır və məsuliyyətli vəzifələrimi dərk edirəm və sizin mənə göstərdiyiniz etimadın mənim üçün nə qədər əziz olduğunu xahiş edirəm, bilirsiniz. Mən bu etimada yüksək məsuliyyət hissi ilə yanaşıram. Sizi əmin edirəm ki, bütün varlığım ilə bu etimadı doğrultmağa çalışacağam və gələcək illərdə Azərbaycanın sürətlə inkişaf etməsinə nail olacağam.

Eşq olsun Azərbaycan xalqına!

Yaşasın demokratik, qüdrətli, müstəqil Azərbaycan!

18 oktyabr 1998-ci il

ÖN SÖZ ƏVƏZİ

Azərbaycan tarixində XX əsr həm dövlət, siyasi və mədəni xarakterli böyük hadisələrlə, həm də xalqın taleyində kəskin dönüşlərlə zəngin oldu. Bu dövrdə baş vermiş nəhəng tarixi hadisələr bir neçə əsrdə həyata keçə bilər və bu da hər bir dövlətin tarixi inkişafı gedişində təbii sayıla bilərdi. Lakin Azərbaycanın və onun xalqının taleyi elə gətirdi ki, bütün bu hadisələr məhz XX əsrdə baş verdi. Və bu əsrin son 30 ilində və XXI əsrə keçid dövründə Azərbaycana cavan, enerjili, sonralar isə dövlət quruculuğu sahəsində zəngin təcrübəyə yiyələnmiş, xalqın görkəmli oğlu Heydər Əliyev başçılıq etdi.

XX əsrin əvvəli və sonu Azərbaycanın kəskin dönüşlü tarixində çətin, inqilabi çarpışmalar və dəyişikliklər, yenidənqurma prosesləri ilə səciyyələndir. XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanın müstəqil xadimlərinin uzun sürən mübarizəsi nəticəsində müstəqil Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti yarandı. Azad ölkədə fəal dövlət təsisatları quruculuğu, onun neftlə, neftin dünya siyasətindəki əhəmiyyəti ilə bağlı olan iqtisadiyyatının inkişafı başlandı...

...XX əsrin sonunda da inqilabi islahatlar baş verir. Bu dövrdə Sovet İttifaqı dağıldı, vaxtilə möhtəşəm olan kommunist partiyası ləğv olundu. Uzun illərdən sonra yenidən müstəqil Azərbaycan Respublikası yarandı. Əsrin əvvəlində olduğu kimi, indi də bütün bu proseslər neftlə, onun dünya siyasətindəki əhəmiyyəti ilə sıx surətdə bağlıdır.

Azərbaycan imperiyanın uçqarlarından biri kimi, çar Rusiyasının tərkibinə daxil olanda da, Sovet İttifaqının müttəfiq respublikalarından biri olanda da, coğrafi yerləşməsinə və zəngin təbii yataqlarına görə digər regionlarla müqayisədə xüsusi diqqət mərkəzində idi. Lakin XX əsrin sonlarına yaxın o, Qafqazdakı mövqeyinə görə daha böyük əhəmiyyət kəsb etdi. Azərbaycan xalqının ən böyük xoşbəxtliyi ondadır ki, məhz bu illərdə, XX əsrin sonuna 30 il qalmış, bu müttəfiq respublikanın, daha sonra suveren dövlətin rəhbərliyinə - tutduğu vəzifəyə görə deyil, öz fitri istedad və bacarığına görə əsl lider olan Heydər Əliyev gəldi...

Məhz 30 il əvvəl o, gələcək müstəqil, suveren dövlətin möhkəm təməlini qoymağa başladı. Məhz bu vaxtlar xalqın şüurunda müstəqillik ideyalarını, öz milli mahiyyətini qavramağa, xalqın taleyinin yalnız onun özündən asılı olduğuna inam yaranmağa başlandı.

Xronoloji baxımdan Heydər Əliyev Azərbaycan Respublikasına 1969-cu ildən 1982-ci ilədək və 1993-cü ildən indiyədək rəhbərlik edir. 1991-1993-cü illərdə isə o, Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi olan Naxçıvan Respublikasına başçılıq etmişdir. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, o vətəndən uzaqda yaşadığı illərdə, hələ SSRİ-nin görkəmli rəhbərlərindən biri olduğu dövrdə də, bilavasitə Azərbaycanda işlədiyi vaxtlardakı kimi, həmişə respublikamıza atalıq qayğısı göstərirdi.

Bu təkrarolunmaz 30 il ərzində Heydər Əliyevin işgüzarlığı, qayğıkeşliyi nəticəsində Azər-

baycanda kənd təsərrüfatının, onun aparıcı sahələrinin inkişafında böyük uğurlar əldə edildi, sənayenin infrastrukturası genişləndi. Respublikada elektrotexnika, radioelektronika, cihazqayırma və s. sənaye sahələri yarandı. Xalqın rifahı yüksəldi. Azərbaycan mədəniyyətinin parlaq səhifələri yazıldı. Bütün dünya müğənnilərimizin, musiqiçilərimizin, bəstəkarlarımızın, rəssam və heykəltəraşlarımızın istedadına valeh oldu. Bu müvəffəqiyyətlərin xüsusi əhəmiyyəti onda idi ki, bütün bunlara Azərbaycan heç bir müstəqilliyi olmadığı, bütün fəaliyyətini Moskva ilə razılaşdırmalı olduğu bir dövrdə, SSRİ-nin tərkibində nail olmuşdu.

Lakin ittifaq dağıldıqdan sonra Azərbaycanın başının üstünü qara buludlar aldı. Ermənistan Azərbaycanla açıqdan-açığa ərazi iddiaları irəli sürməyə başladı. Qonşularımızın torpaq iddiası hərbi müdaxilə ilə nəticələndi. Respublikada anarxiya hökmfərma oldu, hakimiyyətə xalq başa düşməyən, onu istiqamətləndirməyi bacarmayan adamlar gəldilər. Nəticədə faciələrə gətirib çıxaran bir çox həddən ziyada kobud səhvlərə yol verildi. Onların arasında ən dəhşətli olan 1990-cı ilin 20 Yanvar faciəsini xalq heç zaman unutmayacaqdır. Bacarıqsız, qorxaq rəhbərlik Ermənistanla qanlı müharibədə məğlubiyyətlərə gətirib çıxardı. Vətən xainləri şəhərlərimizi bir-birinin ardınca düşmənlərə döyüşsüz təslim etirdi. Onların günahı üzündən respublika ərazisinin 1/5-i işğal olunub qərət edildi, 1 milyondan çox soydaşımız öz ölkəsində qaçqına çevrildi...

Xalqımız məhrumiyyət və müsibətlərdən keçərək, nəhayət ki, istiqlalıyyət qazandı, Azərbaycan müstəqil dövlət oldu. Belə bir çətin şəraitdə ölkə qarşısında yeni bir problem, lider tapmaq problemi yarandı. Ölkəyə elə bir rəhbər lazım idi ki, qazanılmış nailiyyətləri möhkəmləndirsin, xarici əlaqələri diplomatik əlaqələri bərpa etsin.

1993-cü ildə Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlməsi zamanın tələbi idi. Yenə də rəhbərin güclü əli, iradəsi Azərbaycanın müstəqil, suveren dövlət kimi bütün atributları ilə tanınması üçün zəruri olan bütün işləri görür. Artıq 1994-cü ilin mayında o, cəbhədə atəşkəsin yaranmasına nail oldu. Azərbaycanda iqtisadi dəyişikliklər aparıldı, torpaq islahatı haqqında Qanun qəbul edildi, ordunun möhkəmləndirilməsi sahəsində mühüm işlər görüldü, Heydər Əliyevin rəhbərliyi və bilavasitə iştirakı ilə müstəqil Azərbaycan Respublikasının ilk Konstitusiyası hazırlandı və qəbul edildi. Respublika xalq təsərrüfatının əsas sahəsinə çevrilmiş neft sənayesinin inkişafı üçün qəti tədbirlər görüldü. Azərbaycan azad iqtisadiyyat yolu ilə irəliləyir. Buna əsaslanaraq, Azərbaycan ölkəmizin neft və qaz yataqlarından birgə istifadə üçün dünyanın bir sıra iri sənaye şirkətləri ilə tarixi əhəmiyyətli müqavilələr imzalamışdır. Bu müqavilələr artıq həyata keçirilir, onların əməli nəticəsi göz qabağındadır.

Suveren Azərbaycanda sənaye, mədəniyyət, elm və təhsil sahələrində köklü islahatların keçirilməsi, Milli ordunun güclənməsi üçün gərgin iş aparılması indi də əsas vəzifə kimi qalmaqdadır. Azərbaycanın istər daxilində, istərsə də xaricində ölkənin daha da inkişaf etməsini ləngitməyə, buna əngəl törətməyə çalışan bir çox qərəzli qüvvələrin cəhdlərinə baxmayaraq, 1993-cü ildən başlayaraq bu sahədə əsaslı işlər görülür. Götürülmüş bu düzgün inkişaf istiqaməti XX əsrin sonunda və XXI əsrin başlanğıcında dünya birliyində suveren Azərbaycanın mövqeyini daha da möhkəmləndirəcəkdir.

Bütün bu işlərin başında Prezident — Heydər Əliyev durur. Təsədüfi deyil ki, bu kitabı "Prezident" adlandırmışdıq, çünki biz müstəqil Azərbaycanı çətin inkişaf yollarında Prezident Heydər Əliyevsiz təsəvvür etmirik.

AZƏRBAYCAN XALQININ LİDERİ

Azərbaycan xalqının böyük oğlu, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əlirza oğlu Əliyev 1923-cü il may ayının 10-da anadan olmuşdur. Əliyevlər ailəsi böyük və mehriban ailə idi. Heydər Əliyevin valideynləri sonralar bütün ölkənin fəxr etdiyi ləyaqətli övladlar tərbiyə etmişlər. Onların arasında dövlət liderləri, alimlər, incəsənət xadimləri yetişmişdir.

Təsədüfi deyil ki, Heydər Əliyev Azərbaycana rəhbərliyə nisbətən cavan yaşlarında gəlmişdi. Ona fitrətən uşaqlıqdan liderlik, başçılıq, təşkilatçılıq xilqəti bəxş olunmuşdu. 1969-cu ildən Azərbaycana rəhbərlik edən Heydər Əliyev elə ilk günlərdən sənaye, mədəniyyət və təhsilin bütün sahələrində nəhəng təşkilatçılıq fəaliyyətinə başladı. Bu əzəmətli iş sayəsində respublikada həyat yaxşılaşdı doğru kəskin surətdə dəyişməyə başladı. Bu dəyişikliklər həm şəhərlərdə və onların sənayesində, həm də çoxsaylı problemləri olan kəndlərdə özünü büruzə verirdi.

Azərbaycan sanki nəhəng tikinti meydanına çevrildi, respublika elə bil dərin yuxudan oyanmış, hər şey hərəkətə gəlmişdi.

Heydər Əliyev iqtisadiyyatda nəhəng islahatlar aparmaq, respublikanın sənaye və kənd təsərrüfatını yüksək səviyyəyə qaldırmaq, şəhər və kəndləri abadlaşdırmaq, yollar çəkmək, xalqın qədim mədəniyyət və ənənələrini dirçəltmək, əhalinin sosial, mədəni və təhsil səviyyəsini yüksəltmək üçün nəhəng planlar hazırlayaraq, onla-

rı günbəgün həyata keçirirdi. Bütövlükdə isə, Azərbaycanın ümumittifaq və dünya birliklərində nüfuzunu qaldırmağa doğru qəti xətt götürüldü. Ən qısa müddətdə "AZON" zavodu, kondisioner və zərgərlik zavodları, "İskra" zavodu, tikici fabriki, neftayırma və kimya zavodları, hərbi-sənaye kompleks müəssisələri kimi iri zavod və fabriklər tikildi, yaxud yenidən quruldu. Köhnə neftayırma zavodları genişləndirildi və yeniləri tikildi. Azərbaycan iri neft avadanlığı təchizatçısına çevrildi. Bu sənaye obyektləri təkcə Bakıda deyil, Gəncədə, Mingəçevirdə, Sumqayıtda, Naxçıvanda, Əli Bayramlıda və digər şəhərlərdə də tikildi. Elə həmin vaxtlar, 70-ci illərin əvvəlində Heydər Əliyev gələcəyi görmüş kimi milli hərbi kadrların hazırlığına böyük qayğı göstərdi. Onun bu sahədə ilk addımları Bakıdakı hərbi məktəbin genişləndirilməsi, burada müasir avadanlıqla təchiz edilmiş yeni korpusların tikilməsi oldu. Başlıcası isə, bu məktəbdə azərbaycanlı kursantların sayı ilbəil artdı. Bilavasitə onun diqqət və qayğısı sayəsində müstəqil Azərbaycan üçün çoxlu gələcək zabitlər yetişdirmiş C. Naxçıvanski adına məktəb açıldı.

Elə həmin illərdə respublikada sənayenin genişlənməmiş infrastrukturunu üçün zəruri olan kadrlar hazırlayan bir sıra çox vacib ali təhsil müəssisələri, yeni kafedralar yaradıldı. Minlərlə azərbaycanlı gənc məqsədli təyinatla Sovet ittifaqının aparıcı ali məktəblərinə göndərildi. Şəhər və kəndlərdə böyüməkdə olan nəsəl üçün müasir məktəb binaları tikilirdi. Poliqrafiyaya böyük diq-

qət yetirilirdi. Bir neçə yeni mətbəə tikildi, köhnələri yenidən quruldu. Respublikada hər il təqribən 10 milyon nüsxə tirajla 1500-dən çox adda kitab nəşr olunurdu. Hər il orta məktəblər üçün 5 milyon nüsxəyə qədər pulsuz dərslik buraxılırdı. Demək olar, Azərbaycan ədəbiyyatının bütün klassiklərinin çoxcildli əsərlər külliyyatı çap edilmişdi. 10 cildlik Azərbaycan ensiklopediyasının nəşri mühüm əhəmiyyətə malik idi. Azərbaycan incəsənətinin istedadlı xadimləri yüksək bədii dəyərə malik çoxlu əsərlər yaradırdılar. Heydər Əliyevin bilavasitə təşəbbüsü ilə bir sıra elm, mədəniyyət və incəsənət xadimləri - Q. Qarayev, M. Topçubaşov, Niyazi, Rəsul Rza, M. İbrahimov, R. Behbudov, S. Rüstəm və başqaları Sosialist Əməyi Qəhrəmanı adına və SSRİ Dövlət mükafatına layiq görüldülər.

Heydər Əliyevin daimi qaygısı sayəsində respublikanın kənd təsərrüfatında qısa müddət ərzində köklü dəyişikliklər baş verdi. Kənd zəhmətkeşlərinin əmək fəallığı aydın gözə çarpırdı. Onların bir çoxunun əməyi fəxri adlara, orden və medallara layiq görüldü.

Azərbaycanın paytaxtı Bakı şəhərinin abadlaşdırılmasına böyük diqqət yetirilirdi. Sənaye obyektləri ilə yanaşı, Bakıda Respublika sarayının, "Gülüstən" sarayının, Ali Sovetin möhtəşəm binələri və digər obyektlər meydana gəldi. Onlar XIX əsrin sonu - XX əsrin əvvəlinə aid gözəl memarlıq tikililəri ilə vəhdətdə Bakını dünyanın ən gözəl şəhərlərindən birinə çevirdilər. Şəhərin nəqliyyat problemlərinin həlli üçün çox iş görüldü. Onun ayrı-ayrı rayonlarını birləşdirən "Nizami", "Emlər Akademiyası", "İnşaatçılar", "Memar Əcəmi" və digər yeni metro stansiyaları istifadəyə verildi. Şəhərdə geniş sahələrdə yaşıllıqlar, bəkilərin hələ əsrin əvvəllərində arzulaya biləcəkləri park və bağlar salındı. Paytaxtla yanaşı, Gəncə, Sumqayıt, Mingəçevir, Əli Bayramlı, Naxçıvan və bir çox digər şəhər və qəsəbələrin, rayon mərkəzlərinin də siması kəskin surətdə dəyişdi. Kənddə həyat səviyyəsinin yüksəlməsi, xüsusilə, qəsəbələrin və rayon mərkəzlərinin abadlaşdırılması, habelə kənd əhalisinin rifahi-

nın yaxşılaşdırılması pambıq məhsulunun artırılması, kənd təsərrüfatı infrastrukturunun, üzüm, tütün, çay, sitrus bitkiləri və fərəz tərəvəz plantasiyalarının genişləndirilməsi ilə birbaşa bağlı idi. Məhz bütün bunlar 70-ci illərdə və 80-ci illərin əvvəlində həyat səviyyəsini, xüsusilə kənddə yüksəltməyə imkan verdi, habelə Bakının xaricində, kənd yerlərində sənaye obyektlərini genişləndirməyə kömək etdi. Respublikanın rayonlarında üzümün emalı üzrə 120-dən çox zavod tikildi. Azərbaycan qısa müddət ərzində üzüm yığımı üzrə Moldova kimi iri üzümçülük respublikasını ötüb keçdi.

Respublikanın və Azərbaycan xalqının həyatındakı bu və çoxlu digər dəyişikliklər xalqda öz liderinə və öz qüvvələrinə, nəhəng potensial imkanlarına inam yaratmağa nail olmuş Heydər Əliyevin Respublikaya ağıllı və ardıcıl rəhbərliyinin yekunu idi.

Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının lideri kimi, keçmiş Sovet İttifaqındakı mürəkkəb şəraitdə müttəfiq respublikaların və dünyanın digər ölkələrinin Azərbaycan Respublikası ilə hesablama-sına nail oldu. Heydər Əliyev hələ 70-ci və 80-ci illərdə Azərbaycanın birbaşa beynəlxalq əlaqələrinin yaradılması sahəsində böyük iş aparırdı. Azərbaycanda mədəniyyət, iqtisadiyyat və siyasətin müxtəlif məsələlərinə, sosial problemlərə dair ümumittifaq və beynəlxalq forumlar, Rusiyanın, Ukraynanın ədəbiyyat və mədəniyyət günləri, müxtəlif qitələrin bir sıra ölkələrinin görkəmli siyasi liderləri ilə görüşlər keçirilir. Elə həmin dövrdə Heydər Əliyev nüfuzlu nümayəndə heyətlərinin rəhbəri kimi, bir sıra ölkələrə səfər edir, beləliklə, Azərbaycanı dünyaya tanımaq üçün çox iş görür. Heydər Əliyevin Sosialist Əməyi Qəhrəmanı adına layiq görülməsi, Sov.İKP MK Siyasi Bürosu üzvlüyünə namizəd, sonra isə üzv seçilməsi, daha sonra ikinci dəfə Sosialist Əməyi Qəhrəmanının qızıl medalı ilə təltif edilməsi, habelə Azərbaycan xalqının öndəri kimi, Sovet İttifaqının öncül rəhbərlərindən biri seçilməsi onun liderliyinin məntiqi etirafı oldu.

Prezidentin həyatında onun həyat yoldaşı Zərifə xanım Əliyeva böyük rol oynamışdır. Görkəmli alim, oftalmoloq, Azərbaycan Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü, tibb elmləri doktoru, professor Zərifə xanım Əliyeva haqqında yaxınlarının, həmkarlarının, onu tanıyanların ürəklərində parlaq xatirələr qalmışdır. Azərbaycanın tanınmış dövlət xadimi, böyük alim, səhiyyə təşkilatçısı Əziz Əliyevin qızı, Sovet dövlətinin görkəmli xadimlərindən olan Heydər Əliyevin həyat yoldaşı Zərifə xanım təəccüb olunacaq dərəcədə təvazökarlığı, alicənablığı, ürəyinin təmizliyi ilə seçilirdi. Müsahibini dinləyə bilmək, onun problemlərini dərk etmək, onları az qala öz problemlərindən üstün tutmaq bacarığı, insanlara qarşı hədsiz xeyirxahlığı onu daha da yüksəldirdi. O, vəfali həyat yoldaşı, iki övlad tərbiyə etmiş çox gözəl ana idi. Lakin o, həm də seçdiyi yolla irəliləyən prinsipli alim idi, qarşısında duran məqsədin həyata keçirilməsi üçün axıradək çarpışdı. Bir təşkilatçı kimi, o, rəhbərlik etdiyi kollektivi lazımi istiqamətə yönəltməyi bacarırdı. İşə münasibəti, səmimiyyəti ilə hamı üçün nümunə idi. Zərifə xanım çox istedadlı bir insan idi və bu istedad onun hər bir işində özünü büruzə verirdi. Həyatının son günlərində o elmi işini davam etdirir, ailəsi və işi haqqında düşündü. Zərifə xanım Heydər Əliyevin layiqli həyat yoldaşı, vəfali dostu və silahdaşı idi.

Zarifə xanım Aliyeva played an important role in the life of the President as his wife and devoted friend. She was an outstanding scholar, physician-ophthalmologist, academician of the Academy of Sciences, Doctor of Medicine. Professor Zarifa khanum Aliyeva has left a good memory in the hearts of her relatives, children, colleagues and people who knew her. Being the daughter of Aziz Aliyev, one of the most distinguished statesmen of Azerbaijan, a popular scientist and organizer of the public health and finally the wife of Heydar Aliyev, a well-known statesman of the Soviet Union, Zarifa khanum was distinguished with her astonishing modesty, nobility and purity of heart. Her ability to listen and hear the opinions of others, to penetrate into their problems, to take them to her heart as her own, her incredible kindness distinguished and elevated her among the people. She was a staunch wife, a good mother who brought up two remarkable children. But she was also a brilliant scholar devoted to the chosen road in science and fought for the embodiment of her goals into life till the end of her life. As an organizer in the case of necessity she was able to direct the efforts of her staff towards the desired, or necessary goal. With her attitude to the work and purity and sincerity of heart she was an example worthy of imitation. Zarifa khanum was not an ordinary woman, as any talented person she was gifted in many things. She continued to work till the last days of her life, thought of her family and work. Zarifa khanum was a worthy wife, a devoted friend and the best companion of Heydar Aliyev.

В жизни Президента большую роль сыграла его супруга Зарифа ханум Алиева. В сердцах близких, коллег и просто знающих ее людей остались яркие воспоминания о видном ученом-офтальмологе, действительном члене Академии наук Азербайджана, докторе медицинских наук, профессоре Зарифе ханум Алиевой. Дочь известного государственного деятеля Азербайджана, крупного ученого, организатора здравоохранения Азиза Алиева, супруга одного из видных деятелей Советского государства Гейдара Алиева Зарифа ханум отличалась на удивление скромностью, благородством и чистосердечностью. Умение выслушать собеседника, вникнуть в его проблемы, чрезмерная доброжелательность к людям еще более возвышали ее. Она была верной супругой, прекрасной матерью, воспитавшей двух детей. Но в то же время она была принципиальным ученым, готовым до конца отстаивать воплощение в жизнь поставленной цели. Как организатор она умела направить усилия руководимого коллектива в нужное русло. Своим отношением к работе, душевной чистотой она служила для всех примером для подражания. Зарифа ханум была очень талантливым человеком, и этот талант проявлялся во всех ее делах. До последнего дня своей жизни она продолжала свои научные исследования, думала о семье и работе. Зарифа ханум была достойной супругой, верным другом и соратником Гейдара Алиева.

SOVET DÖVLƏTİNİN TANINMIŞ RƏHBƏRLƏRİNDƏN BİRİ

Heydər Əliyev 1982-ci ildə Sovet İttifaqı Nazirlər Soveti Sədrinin birinci müavini təyin edilir. O, Sov.İKP MK Siyasi Bürosunun üzvü və Nazirlər Soveti Sədrinin birinci müavini kimi, özünəməxsus tükenməz enerji və işləmək qabiliyyəti ilə Sovet İttifaqı kimi nəhəng dövlətin bir sıra mühüm quruculuq işlərinin həlli üzrə aktiv fəaliyyətə qoşulur, xalq təsərrüfatının müxtəlif sahələrində mövcud olan nöqsanları aradan qaldırmaq üçün böyük iş aparır. Ölkə ərazisindəki böyük fəvqəladə hadisələrə baxılması üzrə bir çox məsul işlər ona həvalə olunur. Bu dövrdə o, nəhəng vəzifələri yerinə yetirmək bacarığına malik istedadlı rəhbər olduğunu göstərir. Maşınqayırma, nəqliyyat və yüngül sənaye kimi çox mühüm sahələr, habelə ölkənin elm, mədəniyyət və təhsil məsələləri ona etibar edilir. Bu dövrdə Heydər Əliyev Baykal-Amur magistralının tikintisinə bilavasitə rəhbərlik edir. Bu işə təkcə son dərəcə mürəkkəb şəraitə malik ərazidən yol çəkmək deyil, həm də şəhər və qəsəbələr salmaq, BAM-in çoxminli inşaatçıları ordusu üçün zəruri sosial şərait yaratmaq üçün böyük işlər aparılması demək idi. Son dərəcə ağır şəraitə baxmayaraq o, BAM yolunu başdan-başa keçib gedərək, bütün xidmət sahələri, əmək kollektivləri ilə görüşmüş, meydana çıxan problemləri yerində həll etmiş, bütövlükdə öz səyləri ilə bu mühüm obyekt üçün çox iş görmüşdü.

Heydər Əliyev Kremldə işləyərkən rəhbərlik etdiyi sahələrin tərəqqisi və yeniləşməsi üçün çox şey etmişdir. Bu dövrdə Heydər Əliyev bir çox beynəlxalq məsələlərin həllində fəal iştirak edir,

qəbul olunmaq üçün bir sıra qərarlar hazırlayır. Həmin qərarlar vaxtilə dünya siyasətində az rol oynamamışlar. Bu dövrdə o, görkəmli dövlət xadimləri və siyasi xadimlərlə çoxlu görüşlər keçirir, Hindistan, Koreya, Yuqoslaviya, Vyetnam, Anqola, Macarıstan, Mozambik və Meksikaya rəsmi nümayəndə heyətlərinə başçılıq edir.

Heydər Əliyev məhz fəaliyyətinin Kreml dövrünə görə 1983-cü ildə ikinci dəfə Sosialist Əməyi Qəhrəmanının qızıl medalına layiq görülür. O, Moskvada işlədiyi illərdə doğma Azərbaycanı bir dəqiqə də olsun unutmur. Rəhbərlik etdiyi və məsul olduğu sahələr Azərbaycanla da birbaşa bağlı idi. Bu illərdə o, hər il Azərbaycana gəlir, təməlini özü qoyduğu işlərlə maraqları, meydana çıxan problemləri həll edir, müxtəlif səviyyəli nümayəndələrlə görüşür, onlara məsləhətlər verir, hərtərəfli kömək göstərirdi. Heydər Əliyevin öz respublikasına bu qədər çox diqqət yetirməsi belə bir təsəvvür yaradırdı ki, o, həmişə Azərbaycandır. Bu illərdə o, Azərbaycanın sənaye potensialının və enerji qüdrətinin daha da artması üçün çox iş görür; Bakıda, Gəncədə, Sumqayıtda, Mingəçevirdə və respublikanın digər şəhərlərində yeni sənaye obyektləri, inzibati, ictimai binalar, yaşayış binaları tikilir, Bakı metrosunun yeni stansiyalarının açılması sahəsində işlər davam etdirilir, əməkçilərin sosial vəziyyəti yaxşılaşdırılır.

Şəhər və kənddə aparılan bu nəhəng işlər gələcək suveren Azərbaycan üçün qüdrətli intellektual potensial yaratdı.

İndi həm BAM-in, həm də bir çox başqa işlərin yəqin ki, elə bir əhəmiyyətə malik olmadığını söyləmək olar. Lakin belə düşünmək Sovet İttifaqının və onun Kommunist partiyasının artıq möv-

clud olmadığı bu gün mümkündür. Sovet İttifaqının o vaxtlar həyata keçirdiyi bir sıra iqtisadi və siyasi tədbirlər əhəmiyyətini itirmişdir. Lakin bir şey aydındır: Azərbaycanda bu gün müstəqil və suveren Azərbaycan Respublikasını qurmağımıza imkan verən möhkəm bünövrə məhz 70-80-ci illərdə qoyulmuşdur.

1985-ci ildən başlayaraq Sovet İttifaqı və Sov.İKP MK-nın siyasi cəhətdən savadsız və volyuntarist əhvali-ruhiyyəli rəhbərliyi "yenidənqurma" adı ilə irimiqyaslı kampaniyaya başladı. Bu "yenidənqurma" ölkə iqtisadiyyatının inkişafı və tərəqqisi üçün heç bir müsbət nəticə verə bilməzdi. O, bütövlükdə ölkənin və onun tərkibinə daxil olan müttəfiq respublikaların iqtisadi problemlərini daha da dərinləşdirdi. Və bu hər şeydən çox antiazərbaycan əhvali-ruhiyyəsinin qızışdırılmasında təzahür etdi. Artıq sonralar məlum oldu ki, bu "mərkəz" in böyük ssenarisi və onun kulminasiyası, əsas istiqaməti isə Qarabağ münaqişəsi idi. Azərbaycanın başı üstünə qara buludlar alanda, Ermənistan Moskvanın üstüörtülü dəstəyi ilə Azərbaycana qarşı açıqca ərazi iddiaları irəli sürməyə başladı və iş silahlı müdaxiləyə çatanda respublikada hərç-mərçlik başlandı. Bu dövrdə Azərbaycan hökumətinə həqiqi vəziyyəti anlamayan və anlamıq iqtidarında olmayan adamlar başçılıq edirdilər, onlar həm də Sovet İttifaqının rəhbərlərinə yaranmağa başladılar.

Bu dövrdə faciələrə gətirib çıxaran tam bir sıra kobud səhvlər buraxıldı və Azərbaycan xalqının tarixində ən böyük faciə - 1990-cı il 20 Yanvar faciəsi baş verdi. Həmin dövrdə respublikaya bəcarıqsız, qorxaq rəhbərlik məğlubiyyətlərə, erməni təcavüzkarları ilə qanlı müharibəyə gətirib çıxardı. Vətən xainləri rayonu rayon dalınca düşmənlərə döyüxsüz təslim edirdilər. Məhz onların günahı üzündən respublikanın beşde bir hissəsi işğal və talan edildi, bir milyona yaxın əhalisi isə öz vətəninə qaçqına çevrildi.

Bu dövrdə Azərbaycan xalqının əsl liderinin başı üstünə qara buludlar alırdı. Heydər Əliyev 1987-ci ildə vəzifəsindən istefa verir və Sov.İKP

MK Siyasi Bürosunun tərkibindən çıxır. Məhz bu vaxtdan o, siyasi heyətdən tam təcrid edilir. Azərbaycan xalqının öz vətəni və onun müstəqilliyini müdafiə etmək bacarığını bütün dünyaya sübut edən 1990-cı il "qanlı yanvar"ın ertəsi günü Heydər Əliyev jurnalistlər qarşısında siyasi bəyanatla, Sov.İKP MK rəhbərlərinin ünvanına kəskin tənqidlə çıxış etdi və Bakıda aralarında qocalar və uşaqlar olan əliyalın insanlara vəhşicəsinə divan tutulmasını qəzəblə pislədi.

Bu, respublikanın çiçəklənməsinə çox qüvvə sərif etmiş mərd insanın hərəkəti idi. Bu, öz xalqının böyük vətəndaşının hərəkəti idi. Bunun ardınca o, Sovet İttifaqı Kommunist partiyasının tam iflasının müjdəsi olan ərizə yazır.

SSRİ Nazirlər Kabinetinin partiya təşkilatına

... Mən Kommunist partiyasının ideallarına inanmış və onun planlarının həyata keçirilməsində fəal iştirak etmişəm. İndi bu inam qınılmışdır. Partiyanın, respublikalar İttifaqının yeniləşməsi barədə sonsuz bəyanatlar xalqın növbəti dəfə aldadılmışdır.

Xalqa düz və açıq demək lazımdır ki, ölkəmizdə kommunist eksperimenti, sosialist seçimi, zorla yaradılan və müdafiə edilən respublikalar İttifaqı özünü doğrultmamışdır.

Mən bu ərizədən sonra qarşılaşacağım çətinlikləri təsəvvür edir və maneə qarşı mümkün hücumları və məna-vi təqibləri qabaqcadan görürəm. Partiyanın keçdiyi yolun ayıq təhlili məni ifadə etdiyim bu qənaətə gətirib çıxarmışdır. Bununla barabar, mən öz məsuliyyətimin də həddini dərk edirəm.

Sov.İKP sıralarını tərk edərkən hələ də inamını itirməyən və ümid baslayan bütün namuslu və təmiz kommunistlərə ehtiramımı bildirirəm.

Heydər Əliyev

19 iyul 1991-ci il, Moskva şəhəri

Bəli, Heydər Əliyev məhz ərizəsində yazdığı kimi, amansızcasına təqib olunmağa və hər tərəfdən hücumlara məruz qaldı və həyatı üçün bir-başqa təhlükə yarandı.

O, öz xalqının sədaqətli oğlu olduğu, Vətəni atəşin məhəbbətlə, ürəkdən sevdiyi və böyük hərfli yazılan İnsan olduğu üçün bütün bunlara davam gətirdi.

XXI ƏSRƏ DOĞRU İRƏLİLƏYƏN MÜSTƏQİL AZƏRBAYCANIN RƏHBƏRİ

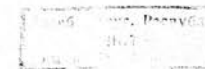

Azərbaycan xalqının yaddaşında 1990-cı ilin iyul ayı həmişəlik qalacaqdır. İyulun 20-də Heydər Əliyev onu gözləyən ciddi təhlükə ehtimallarına baxmayaraq, Azərbaycana qayıtdı. Lakin Bakıda ona qarşı bir sıra təxribatların, sui-qəsdlərin hazırlanmasından

xəbər tutaraq, iyulun 22-də Naxçıvana getdi. Tale Heydər Əliyevi bu bölgəyə göndərməklə Naxçıvanı Azərbaycanın bir sıra rayonlarını gözləyən acı qismətdən qorudu. Heydər Əliyevin tam blokadaya alınmış Naxçıvanda yenidən siyasətə qayıtması daxili və xarici düşmənləri ciddi təşvişə saldı. İqtidar Heydər Əliyev əleyhinə hər cür təbliğatı qızıdırır, onu ölkədə gedən siyasi proseslərdən uzaqlaşdırmağa çalışırdı. Bu dövrdə hakimiyyətdə olan şəxslərin zəifliyi, cəsarətsizliyi nəticəsində Qarabağ Azərbaycandan qoparıldı, Azərbaycanın minlərlə mərd oğul və qızları bəcarıqsız hərbi rəhbərlik, xəyanət nəticəsində döyüş meydanlarında canlarını qurban verdilər, yüz minlərlə soydaşımız öz doğma torpaqlarından didərgin düşdülər. Belə bir son dərəcə gərgin vaxtda Naxçıvan Muxtar Respublikasının əhalisi Heydər Əliyevi özünə rəhbər seçdi. 1991-ci il sentyabrın 3-dən 1993-cü il iyunun 9-dək Heydər Əliyev Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri kimi yorulmaz və gərgin fəaliyyət göstərərək, dövlət quruculuğuna, idarəetmə sisteminin təkmilləşdirilməsinə, iqtisadi və siyasi böhranın aradan qaldırılmasına, xarici ölkələrlə, ilk

növbədə Türkiyə və İranla iqtisadi və siyasi əlaqələrin yaradılmasına, müdafiə və hərbi quruculuq məsələlərinə daim böyük diqqət yetirmiş və mühüm uğurlara nail olmuşdur. Heydər Əliyevin Muxtar respublikanın inkişafı namına apardığı bütün işlər Naxçıvan əhalisi tərəfindən dəstəklənir, bəyənilir. Lakin Naxçıvan Respublikası müdrik lider tərəfindən inamla sabitliyə, inkişafa doğru addımlayırdısa, Azərbaycan digər rayonlarında vəziyyət getdikcə gərginləşir, müstəqilliyin itirilməsi təhlükəsi getdikcə reallaşdı. 1993-cü ilin iyununda böhran son həddə çatmışdı. Dövlət real parçalanma, məhvəlmə təhlükəsi qarşısında qalmışdı. Lakin xalqın iradəsi hər şeyə qalib gəldi. Müstəqil Azərbaycan öz xilasını görkəmli siyasətçi Heydər Əliyevdə tapdı. Özünü itirmiş, ölkəni kəskin siyasi və hərbi böhran qarşısında qoymuş iqtidar xalqın tələbi ilə razılaşmağa məcbur olaraq Heydər Əliyevi təkidlə Bakıya dəvət etdi. Əvvəllər bu dəvətlə razılaşmayan Heydər Əliyev ölkənin belə ağır, mürəkkəb bir vaxtında, ondan başqa heç kəsin bu böhranı aradan qaldırma bilməyəcəyini tam məsuliyyəti ilə dərk edərək, Bakıya, böyük siyasətə qayıtmağa razılıq verdi. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 1993-cü il iyun ayının 15-də çağırılmış fəvqəladə iclası Azərbaycan Respublikası Ali Soveti Sədrinin müavini, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Heydər Əliyevə oğlu Əliyevi respublika Ali Sovetinin Sədri seçdi.

Bu dövrdə Gəncədə və Azərbaycanın cənubunda hərbi qiyamlar başlamışdı. Hər yerdə

hərc-mərclik hökm sürürdü, ölkə parçalanmaq həddinə çatmışdı. Ölkənin prezidenti qorxaqca-sına Bakını tərk etdi. 1993-cü il iyunun 23-də Milli Məclis Azərbaycan Respublikası prezidentinin səlahiyyətlərini Heydər Əliyevə keçməsi haqqında qərar qəbul etdi.

Heydər Əliyev qısa müddət ərzində qətiyyətlə tədbirlər gördü - qiyam ocaqlarını söndürməyə və Vətəni qardaş qırğını ilə hədələyən vətəndaş müharibəsini aradan qaldırmağa nail oldu. O, əl-dəqayırma, saxta general və polkovniklərin törətdikləri cinayətlərlə tanış olaraq, Azərbaycan ərazisinin 20 faizinin düşməne döyüşsüz təslim edilməsinin və nəticədə 1 milyonadək əhalinin qaçqına çevrilməsinin müqəssirlərini məsuliyyətə cəlb etməyə çalışdı.

Cinayətkarlara, xainlərə qarşı mübarizə ilə yanaşı, o, Azərbaycan ordusunun möhkəmləndirilməsi, cəbhədə atəşkəs rejiminin yaranması və uzun çəkən danışıqlar prosesinə başlanılması üçün inadlı və məqsədyönlü iş apardı. Hazırda bəzi müxalifətçilər iddia edirlər ki, danışıqlar heç bir nəticə verməmişdir. Lakin müharibənin daha dörd il davam edəcəyini, qan tökülecəyini və bunlarla yanaşı danışıqlar aparılacağına düşündəndə, ölkəmizin necə ağır bir vəziyyətə düşəcəyini təsəvvür etmək çətin deyildir. Amma Heydər Əliyev - Prezident müxalifətin tənqidinə baxmayaraq, atəşkəs rejiminin yaranmasına möhkəm və qəti surətdə razılıq verdi, ölkəyə azad nəfəs almağa, öz yaralarını sağaltmağa imkan yaratdı, eyni zamanda danışıqları da davam etdirdi. Bir daha öz qətiyyətini, yenilməz xarakterini göstərmiş Prezidentin bu müdrik qərarı mənasız qan tökülməsinin qarşısını aldı, minlərlə gənc azərbaycanlının həyatını xilas edərək, onlara yaşamaq, oxumaq, Vətənə xidmət göstərmək imkanı verdi. Belə bir qərarı, yalnız özünü heç bir çətin problemin həllindən uzaqlaşdırmayan, həmişə xalqla birlikdə olan, ən ağır şəraitdə belə tələddü etməyən əsl ölkə Prezidenti qəbul edə bilərdi - onun gücü və müdrikliyi elə bundadır.

Heydər Əliyev 1993-cü il oktyabrın 3-də ümumxalq səsverməsi yolu ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildi. 1993-cü il oktyabrın 10-da andiçmə mərasimindəki nitqində o demişdir:

"...Müstəqil Azərbaycan Respublikasının qarşısında duran əsas vəzifələrdən biri respublikanın dövlət quruculuğunu təşkil etməkdir. Bizim yolumuz aydındır, bunu dəfələrlə bəyan etmişik. Yolumuz demokratiya yoludur. Müstəqil Azərbaycanda demokratik, hüquq dövlət qurulmalıdır. Azərbaycan dövləti demokratik prinsiplər əsasında fəaliyyət göstərməlidir, öz tarixi ənənələrindən, milli ənənələrindən bəhrələnərək, dünya demokratiyasından, ümumbəşəri dəyərlərdən səmərəli istifadə edərək demokratik dövlət quruculuğu yolu ilə getməlidir. Bizim yolumuz bu yoldur və mən sizə bir daha söz verirəm ki, biz məhz bu yolla gedəcəyik..."

Və 1993-cü ildən ötən beş il ərzində o, öz vədinə daim əməl etmiş, vəziyyətdən asılı olaraq vaxtaşırı bu prosesləri daha da dərinləşdirmişdir.

1993-cü ildən 1998-ci ilədək ölkənin və xalqın həyatında böyük dəyişikliklər baş verdi. Ölkə dinc yaşayış, quruculuq ritminə keçdi. Heydər Əliyevin Prezident olduğu beş il ərzində respublikanın həyat və fəaliyyətinin bütün sahələrində doğrudan da, çox böyük işlər görüldü. Kənd təsərrüfatında islahat, torpaq islahatı keçirildi, özəlləşdirmə məsələləri müvəffəqiyyətlə həll olunur, təhsil sisteminin yenidən qurulması üçün tədbirlər həyata keçirilir, mətbuat və söz azadlığı məsələləri üzrə konkret işlər görülür, respublika vətəndaşları yeni pasportlara alır.

1994-cü ilin sentyabrında ARDNŞ ilə dünyanın bir sıra neft şirkətləri arasında "Əsrin müqaviləsi" imzalandıqdan sonra neftin hasilatı, emalı və nəqli sahəsində böyük işlər aparılmağa başlandı.

Və nəhayət respublikada ümumxalq referendumu nəticəsində suveren Azərbaycanın ilk Konstitusiyası qəbul olundu, demokratik yolla parlament seçildi. Bu dövrdə Heydər Əliyev Prezident kimi respublikanın xarici siyasət fəaliyyəti üzrə çox böyük işlər gördü.

Müstəqil Azərbaycan dövləti Birləşmiş Millətlər Təşkilatı, ATƏT və bir çox digər beynəlxalq təşkilatlara daxil oldu.

1994-cü ilin sentyabrında Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Məclisinin 49-cu sessiyasındakı çıxışında Heydər Əliyev demişdir: *"...Bizim nikbinliyimiz dünyada baş verən tarixi proseslərlə, beynəlxalq münasibətlər sistemindeki ciddi dəyişiklərlə də bağlıdır. Şübhəsiz ki, artıq hərbi cəbhələşməni və ideoloji qarşıdurmanı əvəz etməkdə olan bərabərliyə əsaslanan dünya qaydası beynəlxalq münasibətlər sisteminin gələcək əsasını təşkil edəcəkdir... Tərəfdaşlıq, möhkəm sülh və hamı üçün təhlükəsizlik yeni dünya qaydasının fundamental prinsiplərinə çevrilir. Biz zor işlədilməsinə əsaslanan düşmənçilik dünyasından aməkdaşlıq və tərəqqi dövrünə aparan tunelin qurtaracağına işiq görürük və bu yolla dünyanın bütün ölkələri və xalqları ilə əl-ələ verib birlikdə getməyə hazırıq..."*

Bütün gördüyü işlərə yanaşı, Prezident Dağlıq Qarabağ probleminin həllinə yönəldilmiş işlərini də təkidlə davam etdirir. BMT Baş Məclisinin 49-cu və 50-ci sessiyalarında, NATO-nun qarargahında, ATƏT-in Budapeşt (1994) və Lissabon (1996) sammitlərində münasibətlərini ədalətlə həll edilməsinə çalışır. ATƏT-in Lissabon (1996) sammitində dünya ictimaiyyəti ilk dəfə olaraq Dağlıq Qarabağın Azərbaycana məxsus olduğunu rəsmən tanıdı. Bütün bunlar Dağlıq Qarabağ probleminin dinc yolla həll olunması uğrunda yolurmadan aparılan işlərin bir hissəsidir.

Bu gün Azərbaycan neftin nəqli problemi və "böyük neft" in Aralıq dənizi sahillərinə daşınması üçün Bakı-Ceyhan neft kəməri tikintisinin layihələndirilməsi məsələsi uğurla həll olunur.

Prezidentin təşəbbüsü və səyi nəticəsində "Böyük İpək yolu" daha böyük əhəmiyyət kəsb etməyə başlayır - TRASEKA (Avropa, Qafqaz - Asiya nəqliyyat dəhlizi) layihəsi həyata keçirilir. 1998-ci ilin sentyabrında TRASEKA-nın bir sıra dövlət və hökumət başçılarından, beynəlxalq təşkilatların nümayəndələrindən iştirakı ilə Bakıda keçirilən konfransında Heydər Əliyevin qeyd etdiyi kimi, bu sammit, *"...Avrasiya məkanında sülhün, sabitliyin və tərəqqinin möhkəmləndirilməsi üçün böyük əhəmiyyət kəsb edəcəkdir..."*

İlk prezidentlik dövründə Heydər Əliyev Fransa, Türkiyə, Çin, Böyük Britaniya, Belçika, İran, Rusiya, ABŞ, Norveç, İtaliya, Səudiyyə Ərəbistanı, Misir, Pakistan, Yaponiya, Özbəkistan, Qazaxıstan, Gürcüstan və digər ölkələrdə rəsmi səfərlərdə olarkən, müştərk iqtisadi və mədəni layihələrin bir çox məsələlərini müvəffəqiyyətlə həll etmişdir.

Bütün fəaliyyəti dövründə Heydər Əliyev 1994-cü ildə Böyük Britaniya Kralı Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutundakı çıxışında bəyan etdiyi sözlərə daim əməl edir: *"...Biz ona çalışırıq ki, Azərbaycan demokratik hüquq cəmiyyət bərqərar olsun. Elə bir cəmiyyət ki, Azərbaycan vətəndaşlarının hamısına bütün*

azadlıqları: söz azadlığı, vicdan azadlığı versin, insan hüquqlarının müdafiə olunmasını, milli mansubiyətdən və siyasi əqidəsindən asılı olmayaraq bütün Azərbaycan vətəndaşlarının hüquq bərabərliyini, siyasi plüralizmi, çoxpartiyalı sistemi, mətbuat azadlığını təmin etsin - Azərbaycanda formalaşmaqda olan demokratik hüquq cəmiyyətin əsas cəhətləri məhz bunlardır... Azərbaycan öz coğrafi və coğrafi-siyasi mövqeyinə görə Avropa ilə Asiyanın qovşağındadır, lakin həm Avropa, həm Asiya, həm də Qərbi yarımkürəsinin ölkələri ilə, dünyanın bütün ölkələri ilə xoş münasibətlər yaratmağa çalışır..."

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin tutduğu yol belədir və uzun illərdir ki, o, mətin addımlarla bu yolla irəliləyir. Onun Vətənimizin daim inkişafı, əhalinin rifahının durmadan yüksəlməsi, Azərbaycanın müstəqil dünya dövlətləri arasında özünə layiq yer tutması uğrunda mübarizəsi xalqımız tərəfindən böyük dəstəklə qarşılanır. Xalq öz Prezidentinin bütün fəaliyyətini ürəkdən dəstəkləyir. Buna ən parlaq sübut 1998-ci il oktyabrın 11-də keçirilmiş azad və ədalətli prezident seçkiləri oldu. Seçicilərin böyük əksəriyyəti vətənin tərəqqisi, xalqın xoşbəxt gələcəyi naminə prezidentliyi ən layiqli namizəd Heydər Əlirza oğlu Əliyevə səs verdilər. Prezident andiçmə mərasimindəki geniş nitqində dedi: *"...Əziz həmvətənlərim, siz əmin ola bilərsiniz ki, mən bu ağır və məsuliyyətli vəzifələrimi dark edirəm və sizin mənə göstərdiyiniz etimadın mənim üçün nə qədər əziz olduğunu xahiş edirəm, bilirsiniz. Mən bu etimada yüksək məsuliyyət hissi ilə yanaşıram. Sizi əmin edirəm ki, bütün varlığım ilə etimadı doğrultmağa çalışacağam və gələcək illərdə Azərbaycanın sürətlə inkişaf etməsinə nail olacağam..."*

Bəli, 1993-1999-cu illər ərzində çox iş görmüşdür, lakin qarşıda hələ bir sıra yeni problem və məsələlər də durur. Qeyd etmək lazımdır ki, ümumiyyətlə XX əsrin sonu Azərbaycan xalqı və onun Prezidenti üçün çox məsuliyyətli bir dövr olmuşdur. Bu gün Heydər Əliyevin bütün qayğı və düşüncələri XXI əsrdə Azərbaycanın müstəqilliyinin daha da möhkəmləndirilməsinə, onun iqtisadiyyatının inkişafına, mədəniyyətinin çiçəklənməsinə və sülhsevər təşəbbüslərinin həyata keçirilməsinə yönəldilmişdir.

Azərbaycan xalqının görkəmli oğlu Prezident Heydər Əliyev XXI əsrə belə daxil olur.

FROM THE SPEECH AT THE OATH TAKING
CEREMONY OF
HEYDAR ALIRZA OGLU ALIYEV,
PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN

Dear friends, dear compatriots!
We are stepping into the new stage of development of the independent Azerbaijan. We have great objectives waiting their solution in future. We are moving towards the XXI century. The XX century occupies a special place in the history of the Azerbaijan people. Azerbaijan experienced great difficulties and hardships in the XX century. It gained its sovereignty in 1918 and lost it again. It lived for 70 years under the totalitarian, communistic rule.

Azerbaijan experienced great deprivations after gaining its independence for the second time. The military aggression of Armenia ten years ago has aggravated life and living conditions of Azerbaijanis and created great difficulties for the development of Azerbaijan. Nevertheless, we are looking forward optimistically. I clearly see the future of Azerbaijan. The tasks and measures which we are performing and implementing into life today will provide the consistent development of Azerbaijan.

The future of Azerbaijan belongs to the young generation. We are laying the firm foundations for the present young and future generations of Azerbaijan. The most significant factor is that Azerbaijan has gained its independence, it has strengthened and is developing. The independence of Azerbaijan as a state is invincible and eternal.

We aspire to make Azerbaijan enter the XXI century mightier and more independent. We aspire to create a more happier life for the future generations. We are trying to make an effective use of the potentials of Azerbaijan, to develop the economy of Azerbaijan and to improve the welfare of the Azerbaijan people. We shall further try to occupy and retain our own place in the world community. We shall further try to cooperate with the progressive world states and communities. As an independent, sovereign, democratic state in the intersection of Europe and Asia Azerbaijan will develop and render its own historical service to the world community.

Dear compatriots, you may be sure that I fully understand the responsibility of these great objectives laid on me and I want you to know that I appreciate your confidence in me. I accept this confidence with a great sense of responsibility. I assure you that I shall try with all my ability and power to justify your confidence in me and achieve the rapid development of Azerbaijan in the forthcoming years.

Glory to the Azerbaijan people!

Long live the democratic, mighty and independent Azerbaijan!

October 18, 1998.

INSTEAD OF PREFACE

The XX century in the history of Azerbaijan and also in the fate of its people was rich in events of political, cultural and state nature. The huge historical events of this period very often are realizable into life in several centuries and it is regarded quite natural in the process of historical development of any state. But it happened so that Azerbaijan and its people experienced all this in the XX century. And Azerbaijan was headed in the recent 30 years of the present century and in the period of transition to the XXI century by young and energetic Heydar Aliyev, a distinguished son of the Azerbaijan people, who then acquired great experience in the sphere of state construction.

The beginning and the end of the XX century in the history of Azerbaijan, full of sharp contradictions, are characterized by revolutionary struggles, transformations and processes of reconstruction. As a result of consistent and long strifes of the progressive public figures of Azerbaijan the independent Republic of Azerbaijan was established at the beginning of the XX century. The independent country began to build its state institutions and oil economy, taking into consideration the significance of oil in the world policy...

... Revolutionary reforms took place at the end of the XX century. The Soviet Union collapsed, the Communist Party, which was a very powerful political force once, was abolished. The Republic of Azerbaijan gained its independence

again after many years. As at the beginning of the present century all the ongoing processes now are again closely connected with oil and its importance in the world policy.

Azerbaijan was in the focus of special attention because of its geographical location and rich mineral resources in comparison with other regions when it was an outlying corner of the Russian Empire and also when it was one of the allied republics of the Soviet Union. But by the end of the XX century Azerbaijan acquired more importance due to its location in the Caucasus. The greatest happiness of the Azerbaijan people is that 30 years before the end of the XX century Heydar Aliyev, the real leader of the nation because of his natural talent and ability, became first the head of the allied republic, then of the sovereign state...

Just 30 years ago he began to lay the solid foundations of the future independent and sovereign state. Just at this period the people began to comprehend the ideas of national independence, to understand its national essence and to be convinced that the fate of the nation depends on its ownself.

If taken in chronological order Heydar Aliyev headed the Republic of Azerbaijan from 1969 till 1982 and from 1993 up to the present. In 1991-1993 he headed the Autonomous Republic of Nakhchivan, an integral part of Azerbaijan. It should be noted that he displayed a paternal concern for the republic in the years when he worked and lived far from his motherland, when he was one of the distinguished leaders of the USSR as

in the times when he directly headed the republic.

Great successes were achieved in the agriculture and in its leading spheres, the infrastructure of the industry broadened as a result of solicitude and efficiency of Heydar Aliyev during these unique 30 years. New spheres of industry as electrical engineering, radio electronics, instrumental engineering and others emerged. The welfare of the population improved. The brilliant pages of the Azerbaijan culture were written. The whole world was fascinated with the talent of our singers, musicians, composers, painters and architects. These successes are significant particularly because they were achieved at a time when Azerbaijan was not independent, when everything was consented with Moscow and the Republic was a part of the USSR.

After the collapse of the Soviet Union dark clouds covered the sky of Azerbaijan. Armenia began its open territorial claims against Azerbaijan. These territorial claims of the neighbouring country resulted in the military intervention. Anarchy and chaos began to reign in the republic, persons unable to understand and direct the people came to power. Committed gross mistakes resulted in tragedies. The greatest of them was the tragedy of January 20, 1990, which our people will never forget. Cowardness and inability of the administration of that time resulted in defeats in the bloody war with Armenia. The traitors of the native land capitulated our towns to the enemy one after another without waging battles. Through their faults one-fifth of the republican territory was occupied and plundered, over a million of our compatriots became refugees in their own country...

Suffering great deprivations and misfortunes the Azerbaijan people finally gained its independence and became a sovereign state. At this difficult and complicated period the country faced a new problem, the problem of finding a leader. The country was in need of a leader who could consolidate and multiply the obtained achievements, restore diplomatic relations with the foreign world. It was the demand of the time

when Heydar Aliyev came to power in 1993. Again the powerful hand and will of the leader did all the necessary things for the recognition of the independent and sovereign Azerbaijan with all its attributes. In the May of 1993 he managed to sign a ceasefire in the front. Economic changes took place in Azerbaijan, the law on the land reform was adopted, important measures were taken to strengthen the army, the first Constitution of the independent Azerbaijan was elaborated and adopted directly with the participation and supervision of Heydar Aliyev. Necessary actions were taken for the development of the oil industry which was and is the main sphere of economy in Azerbaijan. Azerbaijan is following the road of free market economy. All this served the basis for the signature of contracts of historical importance with a number of big foreign industrial companies on joint oil and gas developments in the deposits of Azerbaijan. The contracts are already being executed and their results can be witnessed by everybody. Today our main objective as ever is to carry out radical reforms in the industry, culture, science, education and work intensively and fundamentally for the strengthening of the national army. Despite the efforts of the hostile forces at home and abroad, who try to impede and obstacle the development of the republic, Azerbaijan has been moving forward successfully since 1993. The rightly chosen course of development will further strengthen the position of the sovereign Azerbaijan in the world community at the end of the XX and the beginning of the XXI centuries.

All the afore-said measures and actions are headed by President Heydar Aliyev. It is not accidental that we have titled the Present Book "The President", because we can not imagine the difficult road of development of Azerbaijan without President Heydar Aliyev.

THE LEADER OF THE AZERBAIJAN PEOPLE

The distinguished son of the Azerbaijan people, President of the Republic of Azerbaijan Heydar Alirza oglu Aliyev was born on May 10, 1923. The Aliyevs was a big and kind family. The parents of Heydar Aliyev have brought up decent citizens of which the whole country are proud of. Among them are outstanding statesmen, scientists, men-of-arts.

It is not accidental that Heydar Aliyev began to head Azerbaijan at a comparatively young age. He was endowed with the natural talent of leadership, organizational ability from childhood. He began to administer Azerbaijan in 1969. Since the first days of his rule he started his organizational activities in all the spheres of industry, culture and education. Due to this huge organizational work the life made a sharp turn in the direction of prosperity and improvement in the republic. The changes were strikingly evident in the towns with their industries and in the villages with their numerous problems.

Azerbaijan became a huge construction site, as if the republic had awoken from a deep slumber, everything was stirring and moving forward.

Heydar Aliyev elaborated great plans of huge reforms in the economy for raising the industry and agriculture, level of education and culture, welfare of population, for the improvement of towns and villages, for the revival of ancient culture and traditions, construction of roads and implemented them into life day by day.

Taken as a whole, the republic followed the course for being recognized in the arena of the Union and the world community. Within a brief period of time the plant of "Azon", the plant of air condi-

tioners, the jewelry factory, the plant of "Iskra", the sewing factory, oil refineries and chemical plants, military-industrial complexes were either built, or reconstructed. The old oil refineries were expanded and new ones were built. Azerbaijan became the largest supplier of oil machinery. The industrial enterprises were built not only in Baku, but as well as in Ganja, Mingachevir, Sumgayit, Nakhchivan, Ali-Bayramli and other towns of the republic. Just at that time, in the early seventies Heydar Aliyev began to pay attention to the training of national military personnel as if foreseeing the future. His first steps in this sphere were the enlargement of the existing military school in Baku, construction of new training buildings with all necessary update equipments and facilities. The main thing was the increase of the number of national students in it year after year. Due to his attention and care the secondary military school named after J.Nakhchivansky was founded. The school began the primary training of the future officers.

Just in the same years new higher educational institutions and chairs were founded, they were intended to train qualified personnel necessary for the expanded infrastructure of the industry. Thousands of young Azerbaijanis were sent to the leading higher educational institutions of the Soviet Union for definite purposes. New update school buildings were constructed in the towns and villages for the growing young generation. Poligraphy was given a special attention. Several printing houses were erected, the old ones reconstructed. The republic published over 1500 books with various titles in about 10 million copies a year. About five million copies of text books for primary and secondary schools were printed and distributed free of charge.

Probably all the representatives of the classical literature of Azerbaijan were printed in many volumes. The publication of the Encyclopaedia of Azerbaijan in ten volumes was of great importance. The talented men-of-art of Azerbaijan created many works of great artistic value. On the direct initiative of Heydar Aliyev a number of men-of-science, art and culture like G.Garayev, M.Topchubashov, Niyazi, Rasul Rza, M.Ibrahimov, R.Behbudov and others were awarded with the honorary title of the Hero of the Socialist Labour and became the laureates of the State Prizes of the USSR.

Radical changes took place in the agriculture of the republic within a very brief period of time due to the constant care and attention of Heydar Aliyev. The activity of the village labourers revived and grew. Many of them were awarded with orders and medals of the country.

A great attention was attached to the organization of all modern conveniences and amenities of Baku. Along with industrial enterprises the magnificent buildings of the Republican Palace, the Gulistan Palace, the building of the Parliament and others were erected. In unison with the buildings reflecting the architecture of the end of the XIX century and the beginning of the XX century they turned Baku to one of the most beautiful cities of the world. Many things were done to solve the problem of the public transport in Baku. The subway stations "Nizami", "Academy of Sciences", "Inshaatchilar" (Builders), "Memar (Architect) Ejemi" and others were constructed and put into exploitation. These metro stations connect different parts of the city. Trees and bushes were planted, parks and gardens, which the inhabitants of Baku desired since the beginning of the century, were founded. Along with the capital, the towns of Ganja, Sumgayit, Mingachevir, Ali-bayramli, Nakhchivan, many other settlements and villages, the centers of districts changed their appearance completely. High life level of villages, particularly, reconstruction and improvement of habitations and district centers and raise of the welfare of population were connected directly

with the growth of the production of cotton, expansion of the infrastructure of the agriculture, extension of vineyard, tea, fresh vegetable, tobacco and citric plantations. All this helped to raise the level of life, particularly in villages, to multiply industrial enterprises in rurals and outside of Baku in the seventies and the early eighties. Over 120 wine producing plants were erected in the republic. Within a brief period of time Azerbaijan left behind Moldov, the biggest republic of viticulture among the USSR republics.

These and many other changes in the life of the Azerbaijan people were the result of the confidence of the nation in its leader, in its power, in the consistent and wise policy of Heydar Aliyev who managed to create confidence in the people to the huge potentials of the republic.

As the leader of the Azerbaijan people he managed to make other republics of the USSR and world countries take into account the opinion of Azerbaijan as a state in the solution of various issues in very complicated historical conditions. He did a lot in the seventies and eighties for the establishment of Azerbaijan's direct international relations. Various union and international forums and symposiums on the issues of culture, economy and policy, the days of culture and literature of the Ukraine and Russia, meetings with distinguished political leaders of a number of countries were organized and held in Azerbaijan. In the same years Heydar Aliyev visited a number of countries as the head of very influential and authoritative delegations and did a lot to make the world know Azerbaijan. The logical conclusion of confidence in Heydar Aliyev as the leader of Azerbaijan was the honorary title of the Hero of the Socialist Labour which he was awarded, his election as an alternative, then a member of the Political Bureau of the Central Committee of the Communist Party of the Soviet Union, the second gold medal of the Hero of the Socialist Labour, which he was awarded for the second time, and his appointment to one of the highest posts in the administration of the USSR.

ONE OF THE DISTINGUISHED STATESMEN OF THE SOVIET UNION

Heydar Aliyev was appointed first vice-chairman of the Council of Ministers of the Soviet Union in 1982. As a member of the Political Bureau of the Central Committee of the Communist Party of the Soviet Union and the first vice-chairman of the Council of Ministers he began his activities, with a peculiar to him inexhaustible energy and working ability, and participated in the solution of a number of issues of great importance for the whole country. He did a lot to remove the existing shortcomings in various spheres of economy. He was charged to consider and examine many issues connected with the state of emergency in the territory of the country. He displayed a great talent and ability in the execution of huge tasks as a leader. He was charged to supervise the spheres of engineering, transport, light industry, science, education and culture which were considered the most important spheres in the life of the country. He personally supervised the construction of the Baikal-Amur main railway line at that time. It was not just the construction of a main railway line through a very complicated and hardly passable territory, but also construction of new habitations and towns and creation of necessary social and living conditions for the multi-number army of builders of the Baikal-Amur railway line. Despite all the difficulties of impassability of roads he traversed the line from the beginning to the end, met the employees of various spheres, solved the arising problems and did lots of things for this significant construction site on his own initiatives.

While in the Kremlin Heydar Aliyev did a lot for the progress and renewal of the spheres which he was charged to supervise. Along the

above-said, Heydar Aliyev took an active part in the solution of many international issues, worked out resolutions on them for their adoption by the highest administration. These resolutions once played an important role in the world policy. He held meetings with many distinguished statesmen and politicians of the world at that time, headed the delegations of the Soviet Union who paid visits to India, Korea, Yugoslavia, Vietnam, Angola, Hungary, Mozambique and Mexico.

Heydar Aliyev was awarded with the second gold medal of the Hero of the Socialist Labour for the Kremlin period of his activities in the life of the Soviet Union. But while in Moscow he never, not even for a single minute forgot his native Azerbaijan, because the spheres, which he supervised, were also connected with Azerbaijan directly. He used to come to Azerbaijan, got interested in the works founded by his ownself, solved the emerging problems, met delegations of various levels, supplied them with his advices and rendered his due assistance. His constant attention to Azerbaijan formed such an imagination that he was always in Azerbaijan. He did a lot in those years to increase the industrial potential and energy resources of Azerbaijan; new industrial enterprises, administrative, public and residential buildings were erected in Baku, Ganja, Sumgayit, Mingachevir and other towns of the republic. The construction of new subway stations were continued, the welfare of the labourers were improved.

These huge works, which were performed in towns and villages, created a good intellectual potential for the future sovereign Azerbaijan.

Now perhaps one may speak of the usefulness of the Baikal-Amur railway line and many other things. To think like that only is pos-

sible when the Soviet Union and its Communist Party do not already exist. A number of political and economic innovations implemented into life by the Soviet Union have already lost their significance. But one thing is clear: the solid foundations of our present independent and sovereign state were laid in Azerbaijan in the very seventies and eighties.

Since 1985 the Central Committee of the Communist Party of the Soviet Union began its wide-scale voluntarist and politically ungrounded, surface campaign under the cover of "perestroika" (reconstruction) which did not lead to any positive result for the economic progress and development of the country. On the contrary, it deepened the economic crises of the allied republics and of the whole country which revealed itself mostly in stirring of anti-Azerbaijani spirits and moods. Later it became evident that the creation of the Garabag conflict was the main goal and direction of "the centre", its script and culmination. When dark clouds covered the sky of Azerbaijan, Armenia began to raise open territorial claims against Azerbaijan with the hidden support of Moscow which led to an armed intervention and anarchy in the republic. At this period Azerbaijan was ruled by people who were unable to comprehend and understand the real situation, they also were making efforts to play up to the leaders of the Soviet Union and please them.

They committed a number of gross mistakes which led to tragedies, the most disastrous of which was the tragedy of January 20, 1990.

The unskilled, coward administration led the republic to defeats in the bloody war with the aggressors of Armenia. The traitors surrendered the districts of the republic to the enemy one after another without any fight. Due to their guilt one-fifth of the republican territory was occupied and over a million of the republican population became refugees in their own country.

The dark clouds were gathering over the head of the real leader of Azerbaijan. In 1987 Heydar Aliyev resigned from his post and left the Political Bureau of the Central Committee of the Communist Party of the Soviet Union. Just at this time he was completely isolated from the political

life of the country. The next day after the tragedy of January 20, 1990, "the bloody tragedy of January", he disclosed the will of the Azerbaijan nation to the world to defend its native land and independence. Heydar Aliyev made a political statement in the presence of reporters, criticized severely the leaders of the Central Committee of the Communist Party of the Soviet Union and denounced wrathfully the brutal use of arms against the unarmed peaceful population among whom there were many children and old.

**TO: PARTY ORGANIZATION OF THE
CABINET OF MINISTERS OF THE USSR**

... I have believed the ideals of the Communist Party and taken an active part in the implementation of its plans. But at present I have lost my faith in these ideals. The countless statements on the renewal of the party and the union of republics are the next deceptions of the people.

It is necessary to tell the people frankly and straightly that the communistic experiment in the country, the socialistic choice of development, the defended union of republics, which has been formed by the application of violence, failed and do not justify themselves.

After my Present Application I imagine the hardships and difficulties which I shall encounter and foresee the possible persecutions and attacks against me. The sober analysis of the road traversed by the Communist Party led me to this conclusion which is expressed here. Nevertheless, I also comprehend the limits of my responsibilities.

When leaving the membership of the Communist Party of the Soviet Union I express my respect and sympathy to all the honest and staunch Communists who have not yet lost their hopes and confidence.

**Heydar Aliyev
July 19, 1991 Moscow**

It was the deed of a brave man who had spent his power for the flourishing of the Republic. It was the deed of the greatest citizen of his native country. His application heralded the complete bankruptcy of the Communist Party of the Soviet Union. As it was written in the application he became the object of savage persecutions and attacks from all sides, and there emerged a real threat for his life. But being a devoted son of his people, because of his love for his native land and for being a Man in the real meaning of this word he endured all this.

THE LEADER OF THE INDEPENDENT AZERBAIJAN - A COUNTRY MARCHING TOWARDS THE XXI CENTURY

The July of 1990 will remain in the memory of the Azerbaijan people for ever. Despite the expected serious dangers on July 20 Heydar Aliyev returned to Azerbaijan. But being aware of a number of attempts and encroachments prepared against him in Baku he left for Nakhchivan on July 22. By sending Heydar Aliyev to Nakhchivan the God saved the region and it did not share the tragical fate of other ones. The return of Heydar Aliyev to policy in the completely blockaded Nakhchivan aroused alarm among the enemies at home and abroad. The ruling circles instigated all kinds of propagations against him and tried to isolate and remove him from the political life of the country. Due to the weakness and cowardness of the administration, Garabag was torn away from Azerbaijan. Thousands of brave sons and daughters of Azerbaijan were victimized in the battle fields as a result of unskilled military command and betrayal, hundreds of thousands of our compatriots became internally displaced persons. At such a very strained time the population of the Autonomous Republic of Nakhchivan elected Heydar Aliyev to the highest post of the region. Beginning from September 3, 1991 till June 9, 1993 he worked tirelessly and intensively in the capacity of the chairman of the Supreme Assembly of the Autonomous Republic of Nakhchivan, he paid a particular attention to the issues of the state construction, improvement of the system of management, removal of economic and political crisis, establishment of economic and political relations with foreign countries, especially with Turkey and Iran, he paid a good deal of attention to the issues

of defence and construction of army and achieved considerable successes. All this done for the development of the autonomous republic was supported and approved by the population of Nakhchivan. When Nakhchivan was moving towards stability and development due to the wise policy of its leader the situation in other regions of Azerbaijan was aggravating, the danger of losing the independence of the republic was growing and becoming real. In the June of 1993 the crisis in the republic reached its apogee. The country was facing the real danger of split and decay. But the will of the nation overcame everything. The independent Azerbaijan found its salvation in the distinguished politician Heydar Aliyev. Those in power who had lost their heads and led the country to political and military crisis, were obliged to agree with the persistent demands of the people to invite Heydar Aliyev to Baku. At first he did not agree to accept the invitation, but later when he understood with full responsibility that nobody except him would be able to overcome and remove the crisis in that hard and complicated period of the country he gave his consent to return to Baku, to big policy. The extraordinary session of the Republican Parliament of June 5, 1993 elected Heydar Aliyev, vice-chairman of the Supreme Soviet of the Republic of Azerbaijan, chairman of the Supreme Assembly of the Nakhchivan Autonomous Republic, to the post of the chairman of the Supreme Soviet of the Republic. His election coincided with the mutinies in Ganja and in the south of Azerbaijan. Anarchy and chaos reigned everywhere, the country was on the brink of split. The president of the country had cowardly left the capital. On June 23, 1993 the Republican Parliament

adopted a resolution on delegating the powers of the President of the Republic of Azerbaijan to Heydar Aliyev.

Within a brief period of time Heydar Aliyev took decisive measures, managed to extinguish the hot beds of mutinies and remove the threat of the civil war. When he got acquainted with the crimes committed by the superious generals and colonels he demanded to charge them for surrendering of 20 per cent of the Azerbaijan territory to the enemy without waging a battle, for turning of over a million of population to refugees.

Along with the struggle against the traitors and criminals he carried out persistent and purposeful work for the strengthening of the Azerbaijan army, for the signature of the ceasefire agreement and the start of negotiations. At present some leaders of opposition parties say that the negotiations have been fruitless, if we think that the war had prolonged and blood shed for another four years, it is difficult to imagine what the state of the country would have been. But President Heydar Aliyev gave his absolute consent for the signature of the ceasefire regime, it gave chance to the country to heave freely, to heal the wounds and continue the talks. His determination and invincible character, which found their expression in the adoption of this wise decision, impeded the further shed of blood, saved the lives of many Azerbaijani youth and gave them chance to live, study and serve the motherland. Such a decision could be adopted only by a man who never liberated himself from the solution of difficult problems, who always lived the life of his nation and never hesitated at the most critical moment. These features embody his vigour and wisdom as the real President of his country.

Heydar Aliyev was elected President of the Republic of Azerbaijan by the general poll of population on October 3, 1993. In his inauguration speech when he took the oath on October 10, 1993, he said: "... One of the main objectives facing the independent Republic of Azerbaijan is the organization of the state construction of the republic. We have chosen our road and we have declared it not once. Our road is the road of democracy. We must build a democratic, legal state in the independent Azerbaijan. The Azerbaijan state must function on the basis of democratic principles, we must benefit of our his-

torical traditions, national tendencies, make an efficient use of the world democracy and universal values and follow the road of democratic state building. It is our road and I promise you once more that we shall follow only this road..."

And he has been faithful to his promise since 1993 and deepened the afore-said processes from time to time depending on the circumstances.

Great changes took place in the life of the country and the people in the period between 1993 and 1998. The rhythm of peaceful life and construction dominated in the country. Great construction work was carried out in all the spheres of the republic during the five years of presidency of Heydar Aliyev. Land reform was implemented in agriculture, the issues of privatization were solved successfully, a special program is being realized to reconstruct the education system, concrete actions are being taken for the domination of the freedom of expression of one's thought in mass media, the citizens of the republic are getting new national passports.

After the signature of "the Contract of the Century" between SOCAR and a number of big oil companies of the world in the September of 1994 great works began to be carried out in the sphere of production, refining and transportation of oil.

And finally, the sovereign Azerbaijan adopted its first Constitution by the general poll of the population of the republic, the parliament was elected as a result of democratic elections. President Heydar Aliyev did a lot in the field of foreign policy of the country in this period.

The independent Azerbaijan joined the UNO, OSCE and other international organizations as a sovereign state.

In his speech at the forty ninth session of the General Assembly of the United Nations Organization held in the September of 1994 President Heydar Aliyev said: "... Our optimism is also connected with the serious changes in the system of international relations and the currenting historical processes in the world. Undoubtedly, the world order of equality, which is already substituting the military and ideological confrontation, will form the future foundation of the international relations... Partnerthip, lasting peace and everybody's security are becoming the fundamental principles of the new world order. We see a light at the end of

the tunnel which leads to the epoch of progress from the world of enmity based on the use of violence and we are ready to move forward along this road hand in hand with all the nations of the world..."

Along with all the performed works President Heydar Aliyev continues persistently his efforts for the solution of the Garabag conflict. He insisted on the fair solution of the conflict at the 49th and 50th sessions of the General Assembly of the United Nations Organization, at the headquarters of the NATO, in Budapest (1994) and Lisbon (1996) summits of OSCE. At the Lisbon summit of OSCE the world public and states for the first time in 1996 recognized the Upper Garabag as an integral part of Azerbaijan. All this is a part of the work carried out firelessly for the peaceful solution of the Upper Garabag conflict.

At present the problem of transportation of oil in Azerbaijan and the issue of designing of the construction of the Baku-Jeyhan oil pipeline for the transportation of the "big export oil" to the coast of the Mediterranean Sea are being solved successfully.

On the initiative and efforts of President Heydar Aliyev "the Great Silk Way" is acquiring more importance, the project of TRASECA (Europe-Caucasus-Asia transport corridor) is being implemented into life. As President Heydar Aliyev stated at the meeting of the heads of a number of states and governments of TRASECA and representatives of a number of international organizations, this summit "... will acquire great importance for the strengthening of peace, stability and progress in the Euro-Asian space..."

While paying official visits to France, Turkey, China, Great Britain, Belgium, Iran, Russia, USA, Norway, Italy, Saudi Arabia, Egypt, Pakistan, Japan, Uzbekistan, Kazakhstan, Georgia during the first term of his presidency Heydar Aliyev solved many issues of the joint economic and culture projects very successfully.

During the whole period of his presidency Heydar Aliyev is faithful to his own words uttered in 1994 at the Royal Institute of International Relations of Great Britain: "... We are trying to establish a democratic legal society in Azerbaijan. Such a society that all the citizens of Azerbaijan will have the freedom of expression, freedom of conscience, protection of human rights, equality of

all the citizens of Azerbaijan, irrespective of their religion and political conviction. Political pluralism, multi-party system, freedom of media, these are the main points of the democratic legal system which is being formed in Azerbaijan... According to its geographical location and geographical-political position Azerbaijan is situated in the intersection of Europe and Asia, but we want and try to establish friendly relations with the countries both of Europe and Asia, as well as with the countries of the Western hemisphere..."

This is the road traversed and followed by Heydar Aliyev, President of the Republic of Azerbaijan, and he has been pursuing this road steadily for many years. His efforts and struggles for the further development of our motherland, for raising the welfare of population, for the worthy place of Azerbaijan in the world community are met with great sympathy by our people. The people supports the whole activity of its president completely. The most striking proof of it was the free and fair presidential elections of October 11, 1998. The great majority of electors voted for Heydar Alirza oglu Aliyev, as the worthiest candidate to the post of president, for the sake of progress of motherland and happy future of the people. In the oath taking ceremony President Heydar Aliyev said: "... Dear compatriots, you may be sure that I fully understand the responsibility of my duties and I want you to know that your confidence in me is very dear to me. I accept your confidence with a great sense of responsibility. I assure you that I shall try to justify your confidence with all my heart and achieve the rapid development of Azerbaijan in the forthcoming years..."

Much have been done between 1993 and 1999, but there are still a number of problems and issues awaiting their solution. It should be noted that the last years of the XX century have been very important for the Azerbaijan people and its President. Today all the concerns and thoughts of Heydar Aliyev have been aimed at the further strengthening of the independence of Azerbaijan, at the development of its economy, flourishing of its culture and implementation of its peace loving initiatives into life in the XXI century.

The outstanding son of the Azerbaijan people President Heydar Aliyev is stepping into the XXI century like this.

ИЗ ИНАГУРАЦИОННОЙ РЕЧИ ПРЕЗИДЕНТА АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ РЕСПУБЛИКИ ГЕЙДАРА АЛИРЗА ОГЛЫ АЛИЕВА

Дорогие друзья, дорогие соотечественники!
Мы вступаем в новый этап развития независимого Азербайджана.

Перед нами стоят большие задачи. Мы идем к XXI веку. XX век занимает особое место в истории азербайджанского народа. В XX веке Азербайджан испытал большие потрясения. В 1918 году он обрел государственную независимость, а затем потерял ее. На протяжении 70 лет он жил в условиях тоталитарного, коммунистического режима.

После обретения государственной независимости Азербайджан претерпел большие лишения. Начавшаяся десять лет назад военная агрессия Армении усугубила их, создала трудности для развития Азербайджана. Однако несмотря на это, мы с оптимизмом смотрим в будущее. Я вижу будущее нашей страны прекрасным. Проводимая сегодня нами работа и осуществляемые меры обеспечат дальнейшее неуклонное развитие Азербайджана.

Будущее Азербайджана принадлежит молодым. Мы закладываем хороший фундамент, хорошую основу для сегодняшнего молодого поколения Азербайджана, для будущих поколений Азербайджана.

Самым важным фактором является то, что независимое государство Азербайджана создано, укрепилось, развивается. Непокоримой и вечной является государственная независимость Азербайджана.

Мы хотим, чтобы в XXI век Азербайджан вступил как мощное, независимое государство. Мы хотим создать более счастливую жизнь для будущих поколений. Мы прилагаем усилия для эффективного использования возможностей Азербайджана, развития его экономики и подъема уровня благосостояния азербайджанского народа. Мы и впредь будем стремиться занять и сохранить достойное нас место в мировом сообществе. Мы и впредь будем сотрудничать с прогрессивными государствами и международными организациями.

Азербайджан и впредь будет развиваться как свободная, независимая, демократическая страна и выполнит свою историческую миссию на стыке Европы и Азии.

Дорогие соотечественники, вы можете быть уверены в том, что мною полностью осознаны возложенные на меня эти тяжелые и ответственные обязанности, и я хочу, чтобы вы знали, насколько мне дорого оказанное вами мне доверие. С чувством высокой ответственности я подхожу к этому доверию. Заверяю вас, что всем своим существом постараюсь оправдать его и добиться интенсивного развития Азербайджана в предстоящие годы.

Да здравствует азербайджанский народ!

Да здравствует демократический, могучий, независимый Азербайджан!

ВМЕСТО ПРЕДИСЛОВИЯ

В истории Азербайджана XX век был насыщен крупными событиями государственного, политического и культурного характера, а также крутыми поворотами в судьбах его людей. Исторически грандиозные по значимости события могли бы вместиться в несколько веков, и это было бы вполне естественным в ходе исторического развития каждого государства, но так уж сложилась судьба Азербайджана и его народа, что очень много было спрессовано именно в этот - XX век. И завершающую треть этого века - его последние 30 лет и переход к XXI веку возглавил молодой, энергичный, а потом уж и умудренный опытом государственного строительства выдающийся сын азербайджанского народа Гейдар Алиев.

Начало и конец XX века были одинаково трудными, революционными, отмеченными крупными поворотами судьбы Азербайджана, наполненными революционными превращениями, коллизиями, перестроечными процессами. В начале XX века в результате длительной борьбы прогрессивных деятелей Азербайджана родилась независимая Азербайджанская Демократическая Республика. Началось активное строительство государственных институтов свободной страны, развитие ее экономики, что было тесно связано с нефтью, ее значением в политике мира.

В конце XX века тоже происходят революционные преобразования. Этот период отмечен

распадом Советского Союза, самоликвидацией некогда могущественной коммунистической партии, созданием суверенной Азербайджанской Республики, и так же, как и в начале века, все эти процессы тесно связаны с нефтью и ее значением в мировой политике.

Азербайджан, и входя в состав царской России как окраина империи, и будучи республикой в составе Советского Союза, благодаря географическому расположению и богатым месторождениям занимал особое положение по сравнению с другими регионами. Но еще большее значение он приобрел к концу XX века как ключевой бастион на Кавказе. И к огромному счастью азербайджанского народа, именно в эти годы, за 30 лет до конца XX века, к руководству союзной республикой, а потом и суверенной страной пришел лидер не по должности, а по назначению, по природным данным, по таланту и способностям - Гейдар Алиев.

И именно 30 лет тому назад он начал закладывать прочную основу будущего независимого суверенного государства, менял мышление народа и решительно повел его к идеям независимости, обретению своей национальной сущности и вере в то, что судьба народа зависит только от самого народа, от его силы духа.

Да, хронологически, по годам Гейдар Алиев руководил Азербайджанской Республикой с 1969 по 1982 год и с 1993 до настоящего времени. А в 1991-93 гг. он руководил неотъемлемой частью Азербайджана — Нахчыванской Республикой. Но по сути он руководил респуб-

ликой, был его лидером в последние 30 лет, а в те годы, когда он был одним из видных руководителей СССР, в состав которого входил и Азербайджан, Алиев проявлял такую же отеческую заботу о республике, как если бы работал непосредственно в Азербайджане.

За эти неповторимые 30 лет Азербайджан совершил небывало большой скачок в развитии сельского хозяйства, его основных ведущих отраслей, расширилась инфраструктура промышленности. В республике появились такие виды промышленности, как электротехника, радиоэлектроника, приборостроение, и т.д. Улучшилось благосостояние народа. Яркие страницы отмечены в культуре Азербайджана. Весь мир был восхищен талантом певцов, музыкантов, композиторов, художников, скульпторов. Это имело очень большое значение, так как всего Азербайджан достиг в составе СССР, где не было никакой самостоятельности, а действия надо было согласовывать с Москвой.

Но потом в связи с распадом Союза наступил самый сложный период, когда над Азербайджаном начали сгущаться тучи. Армения в открытую начала предъявлять территориальные претензии Азербайджану. Дело дошло до открытого вторжения. В республике воцарилась анархия, правительство возглавили люди, которые не понимали и не могли понять и направить народ. Был допущен целый ряд грубейших ошибок, которые привели к трагедиям. Среди них 20 января 1990 года - самая страшная трагедия в его истории, которая навсегда останется в памяти народной. Неумелое, трусливое руководство привело к поражениям в кровопролитной войне с Арменией. Предатели народа без боя сдавали врагу город за городом, по их вине была захвачена и разграблена пятая часть территории республики, более 1 миллиона жителей превратились в беженцев в своей стране.

По сути через лишения и невзгоды, путем потерь своих славных сыновей и дочерей азербайджанский народ наконец-таки получил независимость, стал суверенным государством. В этих новых условиях перед страной встала проблема лидера, проблема человека,

который закрепил бы позиции завоеванной независимости, создал бы необходимые предпосылки для восстановления дипломатических связей с внешним миром. Приход в 1993 году Гейдара Алиева к власти был требованием времени. Опять сильная рука, дух и воля лидера делают все необходимое, чтобы Азербайджан был признан независимым, суверенным государством со всеми его атрибутами. Уже в мае 1994 года он добился принятия на фронтах режима прекращения огня. В Азербайджане были проведены экономические преобразования, принят Закон о земельной реформе, приняты решительные шаги по укреплению армии, под руководством и непосредственным участием Гейдара Алиева была принята Конституция Азербайджанской Республики. Были предприняты решительные меры по подъему нефтяного хозяйства, которое стало основной базой промышленности республики. Азербайджан идет по пути открытой, свободной экономики. На основе этого Азербайджан для совместного использования нефтяных и газовых месторождений нашей страны подписал с несколькими крупными промышленными компаниями мира контракты исторического значения, которые уже осуществляются, уже видны их практические результаты.

И вновь в суверенном Азербайджане основными вопросами стали проведение коренных реформ в промышленности, культуре, науке, образовании, а также кропотливая работа по созданию Национальной армии.

Все это, начиная с 1993 года, твердо проводится в жизнь, несмотря на то, что очень много появилось в стране и за пределами злопыхателей, которые пытаются затормозить дальнейшее развитие страны. Но курс на развитие принят правильный, и такое завершение XX века и вход в XXI век могут еще выше поднять значение суверенного Азербайджана в мировом содружестве.

И во главе всего этого стоит Президент - Гейдар Алиев. Не случайно книгу мы назвали "Президент", потому что когда мы говорим о суверенном Азербайджане, его мы отождествляем с Президентом.

ЛИДЕР АЗЕРБАЙДЖАНСКОГО НАРОДА

Выдающийся сын азербайджанского народа, Президент Азербайджанской Республики Гейдар Алирза оглы Алиев родился 10 мая 1923 года. Семья у Алиевых была большая и дружная. Родители воспитали достойных детей, которыми впоследствии гордился вся страна. Из них вышли лидеры государства, ученые, деятели искусства.

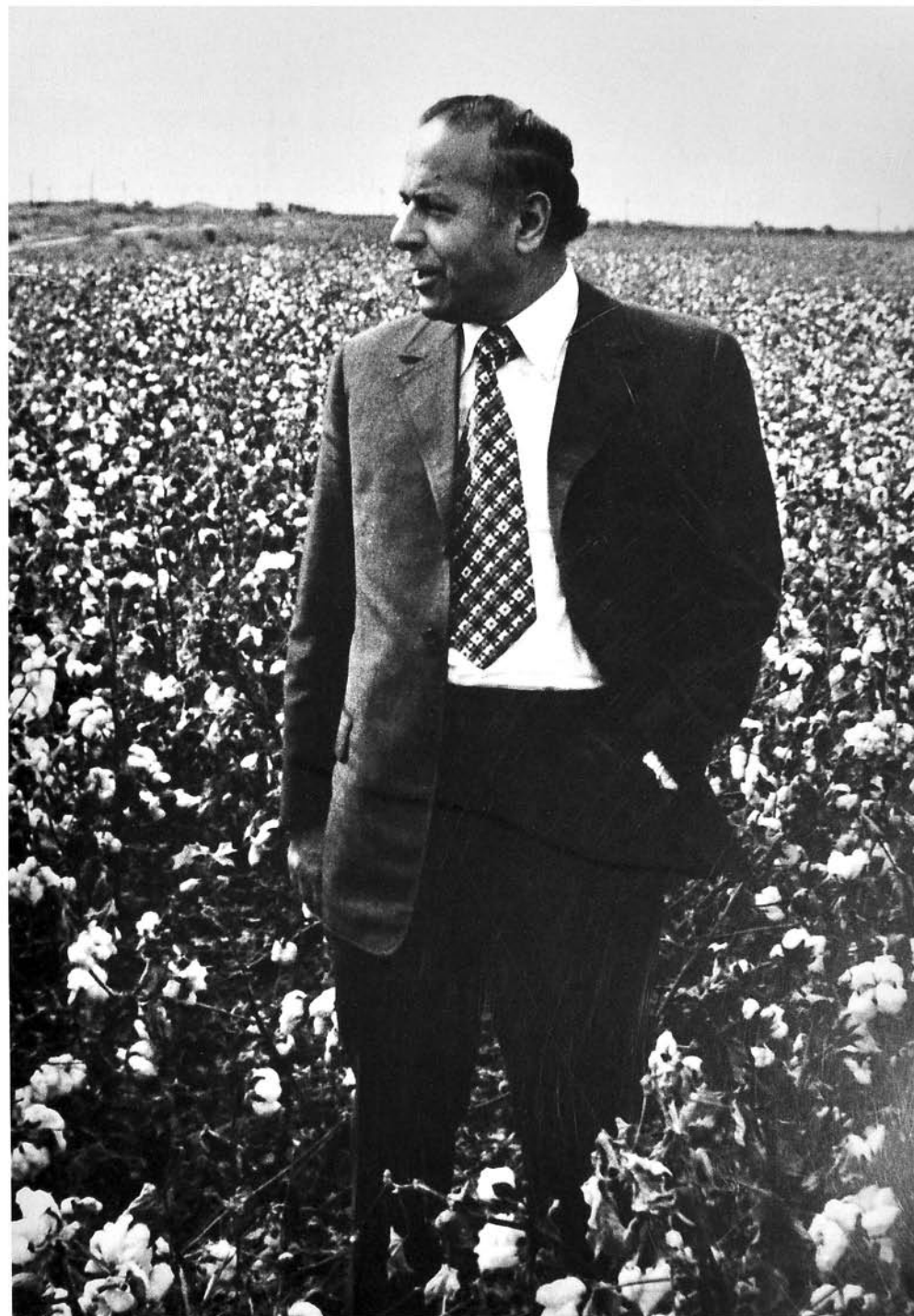
Совсем не случайно, что в сравнительно молодые годы Гейдар Алиев пришел к руководству Азербайджаном - в нем с детства был заложен дух лидера, предводителя и организатора. Возглавив руководство Азербайджаном в 1969 году, он с первых же дней начал огромную организаторскую работу во всех отраслях промышленности, культуры, образования. Благодаря этой титанической работе в скором времени жизнь в республике стала резко изменяться в лучшую сторону. Эти изменения коснулись как городов и их промышленности, так и сел с их многочисленными проблемами.

Азербайджан словно превратился в огромную строительную площадку, будто республика проснулась после долгой спячки, все пришло в движение.

Гейдаром Алиевым были разработаны и каждодневно претворялись в жизнь грандиозные проекты реформирования экономики, поднятия на высокий уровень промышленности и сельского хозяйства республики, благоустройства городов и сел, строительства дорог, возрождения древних культур и традиций народа, поднятия социального, культурного и образовательного уровня населения, а в целом

был взят твердый курс на повсеместное повышение авторитета Азербайджана во всеобщем и мировом сообществах. За рекордно короткие сроки были построены или реконструированы крупные заводы и фабрики, такие, как завод "АЗОН", завод кондиционеров, ювелирный завод, завод "Искра", швейная фабрика, нефтеперегонные, химические заводы, предприятия военно-промышленного комплекса, и т.д. Были расширены старые и построены новые нефтеперегонные заводы. Азербайджан стал крупным поставщиком нефтяного оборудования. Эти объекты промышленности строились не только в Баку, но и в Гяндже, Мингячевире, Сумгайыте, Нахчыване, Алибайрамлах и т.д. Уже тогда, в начале 70-х годов, Гейдар Алиев, словно предвидя будущее, проявлял огромную заботу о подготовке национальных военных кадров. И первыми его шагами в этой области было расширение военного училища в Баку, строительство там новых корпусов с современной оснасткой, а главное, ежегодно это училище пополнялось курсантами из числа азербайджанцев. При его непосредственном внимании и заботе была открыта школа им. Дж.Нахчыванского, воспитавшая многих будущих офицеров независимого Азербайджана.

В эти же годы в республике был открыт ряд важнейших высших учебных заведений, новых кафедр, подготавливающих кадры, необходимые для расширившейся инфраструктуры промышленности республики. Тысячи молодых азербайджанцев целевым назначением отправлялись в ведущие вузы Советского Союза. В городах и селах строились здания современных школ для подрастающего поколения.

Большое внимание уделялось полиграфии, были построены несколько новых и реконструированы старые типографии. Ежегодно в республике издавалось более 1500 названий книг тиражом около 10 млн. экземпляров. Ежегодно для средних школ бесплатно издавалось до 5 млн. учебников. Были изданы многотомные собрания сочинений практически всех классиков азербайджанской литературы. Немалое значение имело издание 10-томной Азербайджанской Энциклопедии. Талантливыми деятелями искусства Азербайджана создавалось множество высокохудожественных произведений. При непосредственной инициативе Гейдара Алиева ряду видных деятелей науки, культуры и искусства — К.Караеву, М.Топчибаеву, Ниязи, Расулу Рзае, М.Ибрагимову, Р.Бейбутову, С.Рустаму и др. были присвоены звания Героя Социалистического Труда и Лауреата государственных премий СССР.

Под неослабным вниманием Гейдара Алиева в сельском хозяйстве республики за короткие сроки произошли коренные изменения. Был очевиден трудовой подъем тружеников села, труд многих из которых был отмечен почетными званиями, орденами и медалями.

Большое внимание уделялось благоустройству столицы Азербайджана - городу Баку. Наряду с промышленными объектами в Баку появились величественные здания Дворца Республики, дворца "Гюлистан", Верховного Совета и ряд других объектов, которые в сочетании с прекрасными архитектурными строениями конца XIX - начала XX веков сделали Баку одним из красивейших городов мира. Многие было сделано для решения транспортных проблем города. Появились новые станции метро - "Низами", "Елмляр Академиясы", "Иншаатчылар", "Аджери" и др., связывающие отдаленные районы города. В Баку было посажено огромное количество зеленых насаждений, выросли парки и сады, о чем мечтали еще в начале века бакинцы. Наряду со столицей резко изменился облик таких городов, как Гянджа, Сумгайыт, Мингячевир, Алибайрамлы, Нахчыван, и многих других городов и центров районов. И повышение жизненного уровня на селе, особенно благоустройство поселков и районных центров, а также улучшение благосостоя-

ния сельского населения были в прямой зависимости от расширения инфраструктуры сельского хозяйства, увеличения урожая хлопка, расширения виноградных плантаций, табака, чая, цитрусовых культур, ранних овощей. Именно все это в 70-е и начале 80-х годов позволило повысить уровень жизни, особенно на селе, а также способствовало расширению промышленных объектов вне г.Баку в сельской местности. В районах республики были построены более 120 заводов по переработке винограда. Азербайджан за короткие сроки опередил по сбору винограда такую крупную виноградную республику, как Молдавия.

Эти и многие другие преобразования и перемены в жизни республики и азербайджанского народа были итогом разумного и последовательного руководства республикой Гейдара Алиева, который смог добиться того, чтобы народ поверил в своего лидера и в свои собственные силы, и огромные потенциальные возможности.

Гейдар Алиев как лидер азербайджанского народа сумел в сложных условиях бывшего Советского Союза добиться того, чтобы с республикой Азербайджан считались союзные республики и другие страны мира. Уже в 70-е и 80-е годы Гейдар Алиев ведет большую работу по созданию прямых международных связей Азербайджана. По различным вопросам культуры и экономики, политики и социальным проблемам в Азербайджане проходят всевозможные и международные форумы, проводятся дни литературы и культуры России, Украины, встречи с крупными политическими лидерами ряда стран различных континентов. В этот же период Гейдар Алиев во главе авторитетных делегаций посещает ряд стран и этим самым также многое делает для познания внешним миром Азербайджанской Республики. А логическим признанием его лидером было награждение Гейдара Алиева званием Героя Социалистического Труда, избрание его в кандидаты, а в последующем и членом Политбюро ЦК КПСС, а потом и вторая медаль Героя Социалистического Труда, а также избрание лидера азербайджанского народа одним из ведущих руководителей Советского Союза.

ОДИН ИЗ ПРИЗНАННЫХ РУКОВОДИТЕЛЕЙ СОВЕТСКОГО ГОСУДАРСТВА

В 1982 году Гейдар Алиев назначен Первым заместителем Председателя Совета Министров Советского Союза. Как член Политбюро ЦК КПСС и Первый заместитель Председателя Совета Министров он со свойственной ему жизненной энергией и работоспособностью включается в активную деятельность по решению ряда важнейших хозяйственных работ такого огромного государства, как Советский Союз, ведет большую работу по устранению недостатков в ряде отраслей народного хозяйства. Ему поручаются многие ответственные работы по рассмотрению крупных чрезвычайных происшествий на территории страны. В этот период он показал себя как талантливый руководитель, способный решать грандиозные задачи - ему были поручены такие важнейшие отрасли, как машиностроение, транспорт и легкая промышленность, а также вопросы науки, культуры и образования страны. В этот период он непосредственно руководит строительством Байкало-Амурской магистрали. А это значило не только строительство дороги через сложнейшую территорию, но и ведение больших работ по строительству городов, поселков, созданию необходимых социальных условий для многотысячной армии строителей БАМа. Несмотря на сложнейшие условия, он прошел по всей трассе БАМа, встречался со всеми службами, рабочими коллективами, решал на месте возникающие проблемы и в целом своим усердием многое сделал для этого важнейшего объекта.

Работая в Кремле, Гейдар Алиев многое делал для того, чтобы каждая из отраслей, которыми он руководил, прогрессировала, была в постоянном обновлении. В этот период Гей-

дар Алиев принимает активное участие в решении многих международных вопросов, готовит для принятия ряд решений, которые сыграли в свое время немалую роль в мировой политике. В этот период он проводит многочисленные встречи с крупными государственными и политическими деятелями, он возглавляет официальные делегации в Индию, Корею, Югославию, Вьетнам, Анголу, Венгрию, Мозамбик, Мексику...

Именно в этот кремлевский период работы Гейдар Алиев был удостоен в 1983 году второй золотой звезды Героя Социалистического Труда. За годы работы в Москве он ни на минуту не забывает родной Азербайджан. Отрасли, которыми он занимался и за которые он был ответственен, имели прямое отношение и к Азербайджану. В эти годы он ежегодно посещал Азербайджан, интересовался делами, начало которым было заложено им, решал возникающие проблемы, встречался с представителями различных рангов, давал советы и помогал им во всем. Он так много уделял внимание своей республике, что создавалось впечатление, что он все время в Азербайджане. В эти годы он много делает по дальнейшему росту промышленного потенциала и энергетичности Азербайджана; в Баку, Гяндже, Сумгайыте, Мингячевире и других городах республики строятся новые промышленные объекты, административные, общественные и жилые здания, продолжаются работы по открытию новых станций Бакинского метрополитена, улучшаются социальные условия тружеников.

Вся эта громадная работа в городе и на селе создала для будущего суверенного Азербайджана мощный интеллектуальный потенциал.

Сегодня можно сказать, что и БАМ и многое другое, наверное, не имели особого смысла, но так рассуждать можно сегодня, когда нет уже Советского Союза, нет его Коммунистической партии. Потеряли смысл ряд экономических и политических мероприятий, проводимых Советским Союзом в то время. Но очевидно одно: именно в 70-е и 80-е годы для Азербайджана был заложен прочный фундамент, который позволяет нам сегодня строить независимую и суверенную Азербайджанскую Республику.

С 1985 года политически малограмотные и валютаристско настроенные руководители Советского Союза и ЦК КПСС начали широкомасштабную кампанию под кодовым названием "перестройка". Эта "перестройка" ничего положительного не могла дать развитию и прогрессу экономики страны. Она еще больше усугубила экономические проблемы страны и входящих в его состав всех союзных республик. И более всего это стало отражаться на примере разжигания антиазербайджанских настроений. Потом уже стало известно, что это большой сценарий "центра" и кульминацией его и главной направленностью был "карабахский конфликт". И когда над Азербайджаном начали сгущаться тучи, когда Армения при молчаливой поддержке Москвы в открытую начала предъявлять территориальные претензии Азербайджану и дело дошло до вооруженного вторжения, в республике воцарилась анархия. В этот период правительство Азербайджана возглавляли люди, которые не понимали и не могли понять истинного положения, но наряду с этим они стали угодничать перед руководителями Советского Союза.

И в этот период был допущен целый ряд грубейших ошибок, которые и привели к трагедиям. И самой страшной в истории азербайджанского народа была трагедия 20 января 1990 года.

Неумелое, трусливое руководство республикой в тот период привело к поражениям, к кровопролитной войне с армянскими агрессорами. Предатели народа без боя сдавали врагу район за районом. Именно по их вине была захвачена и разграблена пятая часть республики и около миллиона жителей превратились в беженцев.

В этот период тучи сгущаются над истинным лидером азербайджанского народа. В 1987 году Гейдар Алиев подает в отставку с поста и выходит из состава Политбюро ЦК КПСС. Именно с этого начинается полная политическая изоляция. Буквально на следующий день после "Кровавого января" 1990 года, когда азербайджанский народ доказал всему миру, что он способен встать на защиту своего Отечества и его независимости, Гейдар Алиев выступил перед журналистами с политическим заявлением и резкой критикой в адрес руководителей ЦК КПСС и гневно осудил зверскую расправу над безоружными людьми в Баку, среди которых были старики и дети.

Это был поступок мужественного человека, который много сил отдал процветанию Азербайджана. Это был поступок большого гражданина своего народа. Вслед за этим он пишет заявление, которое является историческим предвестником полного краха Коммунистической партии Советского Союза:

**В партийную организацию
Кабинета министров СССР**

... Я искренне верил в идеалы Коммунистической партии и активно участвовал в осуществлении ее планов. Теперь вся эта вера разрушена. Бесконечные заявления об обновляющейся партии, обновляющемся союзе республик - очередной обман народа.

Необходимо честно и открыто сказать народу, что коммунистический эксперимент, социалистический выбор в нашей стране себя не оправдали, созданный и поддерживаемый силой союз республик себя не оправдал.

Я представляю трудности, которые возникнут передо мной после этого заявления, предвижу возможные нападки и моральную травлю. Трезвый анализ пройденного партийного пути привел меня к настоящей позиции, которую я изложил. При этом я осознаю и меру своей ответственности.

Покидая ряды КПСС, выражаю свое уважение ко всем честным и порядочным коммунистам, которые еще верят и надеются.

**Гейдар Алиев
19 июля 1991 г., Москва**

Да, именно, как и писал в своем заявлении Гейдар Алиев, на него начались жестокая травля и нападки со всех сторон, и прямая угроза его жизни.

Он выстоял потому, что был истинным сыном своего народа, горячо и искренне любил свою Родину, потому, что он — Человек с большой буквы.

ВО ГЛАВЕ НЕЗАВИСИМОГО АЗЕРБАЙДЖАНА В XXI ВЕК

Июль 1990 года навсегда останется в памяти азербайджанского народа. 20 июля Гейдар Алиев, несмотря на серьезные опасности, угрожающие его жизни, вернулся в Азербайджан. Но, узнав о подготовке ряда провокаций и покушений на него, 22 июля поехал в Нахчыван, тем самым судьба помогла сберечь этот регион от горькой участи, ожидающей некоторые районы Азербайджана, а также сберечь Гейдара Алиева от физического уничтожения. Возвращение в политику Гейдара Алиева в полностью заблокированном Нахчыване ввергло в серьезную политику внутренних и внешних врагов. Руководство Азербайджана разжигало пропаганду против Гейдара Алиева, старалось удалить его от политических процессов, идущих в стране. В этот период из-за слабости, нерешительности лиц, находящихся у власти, Карабах был оторван от Азербайджана. Тысячи отважных сыновей и дочерей Азербайджана отдали свою жизнь из-за неумелого военного руководства, в результате предательства, сотни тысяч жителей республики стали беженцами. В такое, очень напряженное время, жители Нахчыванской Автономной Республики избрали Гейдара Алиева руководителем автономной республики. С 3 сентября 1991 года по 9 июня 1993 года Гейдар Алиев как председатель Верховного меджлиса Нахчыванской Автономной Республики вел неустанную и напряженную работу по усовершенствованию государс-

твенного строительства, системы руководства, преодолению экономического и политического кризисов, созданию экономических и политических связей с зарубежными странами, в первую очередь с Турцией и Ираном, уделяя большое внимание вопросам обороны и военного строительства и добился в этом очень многого.

Все меры, предпринятые Гейдаром Алиевым на благо развития автономной области, поддерживались и одобрялись жителями Нахчывана. Но если Нахчыванская Республика под руководством мудрого лидера уверенно шагала к стабильности и развитию, в других районах Азербайджана положение продолжало оставаться напряженным, постепенно становилась реальностью угроза потери независимости. Народ стоял перед опасностью разделения и уничтожения. Но воля народа победила. Независимый Азербайджан нашел свое спасение в выдающемся политике Гейдаре Алиеве. Растерявшиеся, поставившие страну перед резким политическим и военным кризисом власти вынуждены были согласиться с настоячивым требованием народа о возвращении Гейдара Алиева в Баку. Сначала, не соглашаясь с этим приглашением, Гейдар Алиев, со всей ответственностью понимая, что в такие тяжелые и сложные для страны дни никто, кроме него, не сможет преодолеть нынешний кризис, согласился возвратиться в Баку, в большую политику. 15 июня 1993 года чрезвычайное собрание Милли меджлиса избрало заместителя председателя Верховного Совета Азербайджанской

Республики, председателя Верховного меджлиса Нахчыванской Автономной Республики Гейдара Алиева председателем Верховного Совета республики.

В этот же период в Гяндже и на юге Азербайджана вспыхнули военные мятежи. Страна практически была ввергнута в хаос, а состояние смуты достигло того, что она была на грани развала.

Руководство страны трусливо бежит из Баку. 24 июня 1993 года Милли меджлис передает Гейдару Алиеву исполнение обязанностей Президента Азербайджанской Республики.

За короткий срок Гейдар Алиев принял решительные меры, и ему удалось погасить очаги мятежей и практически упредить надвигающуюся братоубийственную гражданскую войну. Разобравшись со злодеяниями новоиспеченных, самозванных генералов и полковников, он последовательно и твердо призвал к ответу перед народом тех руководителей республики, которые способствовали тому, что 20 процентов территории Азербайджана была без сопротивления сдана врагу и около миллиона жителей республики стали беженцами.

Наряду с этой борьбой он проводит настойчивую, целеустремленную работу по укреплению азербайджанской армии, ее боеспособности, добивается режима прекращения огня на фронте и перехода на утомительный переговорный процесс. Сейчас оппоненты ссылаются на то, что переговоры ничего не дали. Но лишь стоит подумать о том, что если еще четыре года шла бы война, проливалась бы кровь и параллельно шли бы переговоры, то трудно представить себе, в каком страшном положении находилась бы страна. Но Гейдар Алиев — Президент твердо и решительно, невзирая на критику оппонентов, согласился на установление режима прекращения огня и дал возможность стране свободно вздохнуть, залечить свои раны, но при этом продолжать вести переговоры. Это было мудрое решение Президента, который в очередной раз проявил твердость характера, решительность и остановил бессмысленное кровопролитие, уверен жизни тысяч молодых азербайджанцев,

дав им возможность расти, учиться, служить Родине. Так мог поступить настоящий Президент страны, который никогда не устранился от решения трудных проблем, не прятался от людей, не колебался в критических ситуациях — в этом его сила и безошибочность.

3 октября 1993 года всенародным голосованием Гейдар Алиев был избран Президентом Азербайджанской Республики. В своей речи на инаугурации 10 октября 1993 года он сказал:

"...Одна из основных задач, стоящих перед независимой Азербайджанской Республикой, — организация государственного строительства. Наш путь ясен, и мы неоднократно заявляли об этом, это путь демократии. В независимом Азербайджане должно быть построено правовое демократическое государство, функционирующее на демократических принципах. Азербайджанское государство, используя свои исторические, национальные традиции, опираясь на мировой опыт, общечеловеческие ценности, должно идти по пути строительства демократического государства. Таков наш путь, и сегодня я обещаю, что буду верен ему..."

И все прошедшие пять лет с 1993 года он строго следует этому, время от времени углубляя эти процессы в зависимости от обстоятельств.

С 1993 года по 1998 год в жизни страны и народа происходят грандиозные преобразования. Страна переходит на мирный созидательный ритм жизни. И за пять лет пребывания Гейдара Алиева на посту Президента в республике проведена по-истине громадная работа во всех областях и сферах его жизни и деятельности. Последовательно проводятся в жизнь реформа в сельском хозяйстве, земельная реформа, успешно решаются вопросы приватизации, мероприятия по реформированию народного образования, принимаются конкретные меры по вопросам свободы печати и слова, граждане республики получают новые паспорта.

С подписания "Контракта века" в сентябре 1994 года между ГНКАР и рядом нефтяных компаний мира начинается огромная работа в области добычи, переработки и транспортировки нефти.

И, наконец, в республике в результате всенародного референдума была принята первая

Конституция суверенного Азербайджана и демократическим путем был избран парламент. За этот период Гейдар Алиев как Президент провел гигантскую работу во внешнеполитической деятельности республики.

Независимое азербайджанское государство вошло в Организацию Объединенных Наций, ОБСЕ и во многие международные организации.

В сентябре 1994 года, выступая на 49-й сессии Генеральной Ассамблеи ООН Гейдар Алиев в своей речи отметил: *"...Наш оптимизм связан с теми историческими процессами, которые происходят в мире, серьезными изменениями в системе международных отношений. Ее будущей основой, несомненно, станет равноправный мировой порядок, который уже приходит на смену военной конфронтации и идеологическому противостоянию. Фундаментальными принципами нового мирового порядка становятся партнерство, прочный мир и безопасность для всех... Мы видим свет в конце туннеля, ведущего из мира враждебности, основанного на силе, в эру сотрудничества и процветания, и готовы идти по этому пути вместе, рука об руку со всеми странами и народами мира..."*

При всем этом Президент ни на минуту не прекращал настойчивую работу, направленную на решение проблемы Нагорного Карабаха. На 49-й и 50-й сессиях Генеральной ассамблеи ООН, в штаб-квартире НАТО, на Будапештском (1994) и Лиссабонском (1996) саммитах ОБСЕ он добивался справедливого решения конфликта. Впервые мировое общество на Лиссабонском (1996) саммите ОБСЕ официально признало принадлежность Нагорного Карабаха Азербайджану.

Это далеко не полный перечень неупоминимой работы по мирному урегулированию и решению проблемы Нагорного Карабаха.

Сегодня в Азербайджане успешно решаются проблемы транспортировки нефти и проектирования строительства нефтепровода Баку-Джейхан, по которому к средиземноморскому побережью пойдет "большая" нефть.

Усилиями и по инициативе Президента приобретает большое значение исторический "шелковый путь" — осуществляется проект ТРАСЕКА (транспортный коридор Европа—Кавказ—Азия), который, как отметил на конферен-

ции ТРАСЕКА в сентябре 1998 года Гейдар Алиев: *"...Бакинский саммит сыграет свою историческую роль в решении сотрудничества, обеспечении мира, благополучия и процветания в каждой стране и на всем евразийском пространстве..."*

За первый президентский период Гейдар Алиев посетил с официальными визитами Францию, Турцию, Китай, Великобританию, Бельгию, Иран, Россию, США, Норвегию, Италию, Саудовскую Аравию, Египет, Пакистан, Японию, Узбекистан, Казахстан, Грузию и другие страны, где успешно решал многие вопросы совместных экономических и культурных проектов.

Во всей своей деятельности Гейдар Алиев четко придерживался своих слов, сказанных в 1994 году в Британском Королевском институте международных связей: *"...Наша цель — утвердить в Азербайджане демократическое правовое общество, которое представляло бы гражданам республики все свободы: свободу слова, свободу совести, свободу предпринимательства, обеспечивало бы надежную защиту прав человека, равные права для граждан, независимо от национальной принадлежности и политических убеждений. Политический плюрализм, многопартийная система, свобода печати — вот основные атрибуты демократического правового общества, которое формируется в Азербайджане... Азербайджан находится на стыке Европы и Азии, и это обязывает его установить добрые отношения со странами и Европы, и Азии, со всеми странами мира..."*

Таков курс Президента Азербайджанской Республики Гейдара Алиева, которого он много лет твердо и неуклонно придерживается.

Много сделано за 1993—1999 годы, много возникло новых проблем и задач. Так уж сложилось, что конец XX века — чрезвычайно ответственный период для народа Азербайджана и его Президента, и сегодня все заботы и мысли Гейдара Алиева направлены на создание новых проектов и планов на XXI век по укреплению независимости Азербайджана, росту его экономики, процветанию культуры и претворению в жизнь мирных инициатив.

Так входит в XXI век выдающийся сын азербайджанского народа — Гейдар Алиев—Президент.

**AZƏRBAYCAN XALQININ
LİDERİ**

**THE LEADER OF THE AZERBAIJAN
PEOPLE**

**ЛИДЕР АЗЕРБАЙДЖАНСКОГО
НАРОДА**

Baku, 1975
Heydər Əliyev və onu müşayiət edən şəxslər neft sənayesi müəssisələrində

Baku, 1975
Heydər Aliyev and persons accompanying him at the enterprises of the oil industry

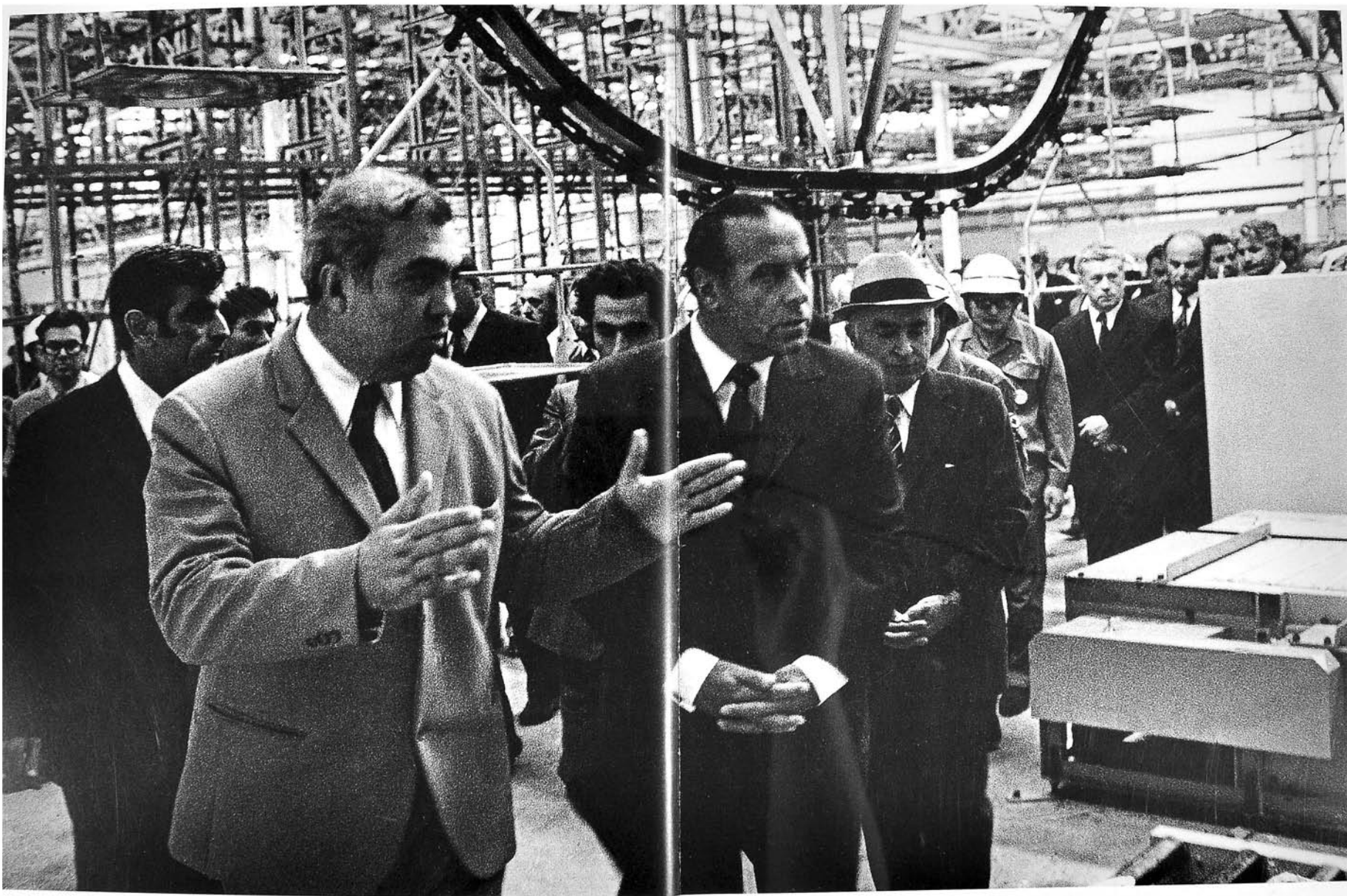
Баку, 1975
Гейдар Алиев и сопровождающие его лица на предприятиях нефтяной промышленности

Baki, 1976
"Nizami" metrosu stansiasinin açılışında

Baku, 1976
At the opening of the
"Nizami" metro station

Баку, 1976
На открытии станции
метро "Низами"

Baki, 1975
Heydər Əliyev Kondisioner zavodunun tikintisi və avadanlığı ilə tanış olur

Baku, 1975
Heydar Aliyev is getting acquainted with the construction and equipments of the Baku Plant of Air Conditioners

Баку, 1975
Гейдар Алиев знакомится с оборудованием и ходом строительства завода кондиционеров

1981
Heydər Əliyev Xəzər neftçilərinin qonağıdır

1981
Heydər Aliyev among the oilmen of the Caspian

1981
Гейдар Алиев у нефтяников Каспия

1981
Heydar Əliyev Bibiheybət
neftçiləri arasında

1981
Heydar Aliyev among the
oilmen of Bibi-Heybat

1981
Гейдар Алиев среди неф-
тянников Бибиэйбата

Baku, 1975

Heydər Əliyev əmək və müharibə veteranları ilə

Baku, 1975

Heydar Aliyev among the veterans of labour and war

Баку, 1975

Гейдар Алиев среди ветеранов войны и труда

1976

Heydər Əliyev Sabirabad rayonunun pambıqçılari ilə

1976

Heydar Aliyev among the cotton-growers of the district of Sabirabad

1976

Гейдар Алиев среди хлопкоробов Сабирабдского района

1976
Heydər Əliyev Bərdə rayo-
nunun pambıq tarlasında

1976
Heydar Aliyev among the
cotton-growers of the district
of Berde

1976
Гейдар Алиев на хлопко-
вом поле Бардинского ра-
йона

1977
Heydər Əliyev Cəlilabad ra-
yonunun üzümçüləri ilə

1977
Heydar Aliyev among the
viticulturists of the district of
Jalilabad

1977
Гейдар Алиев среди виног-
радарей Джалилабадского
района

Bakı, 1973

Heydər Əliyevin kosmos fəthələri ilə görüşü. Soldan sağa: V. A. Şatalov, V. İ. Sevastyanov, İlham Əliyev, ABŞ astronautı T. Stafford, G. T. Bəreqovoy

Bakı, 1973

Heydar Aliyev with the conquerers of space. From left to right: V.A.Shatalov, V.I.Sevastyanov, İlham Aliyev, Stafford (from the USA) and G.T.Beregovoy

Баку, 1973

Встреча Гейдара Алиева с покорителями космоса. Слева направо: В.А.Шата-лов, В.И.Севастьянов, Ил-хам Алиев, американский астронавт Т.Стаффорд, Г.Т.Береговой

Bakı, 1972

Heydər Əliyev Bakı Ali Ümumqoşun Komanda Məktəbinin müəllimləri və kursantları ilə. Artıq həmin illərdən başlayaraq Azərbaycan hərbi qüvvələrinin əsası qoyulurdu

Baku, 1972

Heydar Aliyev among the students and teachers of the Baku higher military school. These were the years when foundations were laid for the formation of the national army

Баку, 1972

Гейдар Алиев среди преподавателей и курсантов Бакинского Высшего общевойсковое училища. Уже в те годы закладывалась основа азербайджанских вооруженных сил

Heydər Əliyev C. Naxçıvanski adına ixtisaslaşdırılmış internat-məktəbin müəllimləri və şagirdləri arasında

Heydar Aliyev among the teachers and pupils of the Specialized Boarding School named after J.Nakhchivansky

Гейдар Алиев среди преподавателей и учеников специализированной школы-интерната им. Дж.Нахчыванского

Gənclik illərindən bir xatirə

A memory from the years of
youthhood

Память о годах молодости

Azərbaycanın gələcək lider-
inin ailəsi

The family of the future
leader of Azerbaijan

Семья будущего лидера
Азербайджана

Heydər Əliyev anası
İzzət xanım ilə

Heydar Aliyev with his
mother İzzet khanum

Гейдар Алиев с ма-
терью Иzzат ханум

1954
Heydər Əliyev qohumları və
yaxınları ilə

1954
Heydar Aliyev among his
relatives and close
people

1954
Гейдар Алиев с род-
ственниковами и близки-
ми

Heydər Əliyev Leningradda
təhsil aldığı illərdə

Heydar Aliyev during his
studies in Leningrad

Гейдар Алиев в годы
учебы в Ленинграде

Müharibənin
ilk günlərindən
təhsilini
yarımçıq qoyub
hərbi xidmətə getmiş
Heydər Əliyev
adi əməliyyat işçisindən
general rütbəsinədək
yüksəldi.
O, sovet dövründə
dövlət təhlükəsizlik
orqanlarında ilk azərbaycanlı
general-mayor idi.

Heydar Aliyev
interrupted his
studies
in the first
days of the war and
joined the
army as private,
but finished
his service in the
rank of general-mayor
in the Committee
of National Security.

Гейдар Алиев
с первых же дней войны,
прервав свою учебу,
поступил
на военную службу,
где вырос от рядового
оперативника до генерала.
Он стал первым
азербайджанцем, получивший
в советский период
звание генерала-майора
в органах государственной
безопасности.

Moskva, 1971
Azərbaycanın rəhbəri Heydər Əliyev Sov.İKP-nin XXIV qurultayında çıxış edir

Moscow, 1971
The Azerbaijani leader is making a speech at the XXIV Congress of the CPSU

Москва, 1971
Руководитель Азербайджана Гейдар Алиев выступает на XXIV съезде КПСС

Bakı, 1977
Heydər Əliyev Bakıda işgüzar səfərdə olmuş Çilinin xalq-azadlıq hərəkatının lideri Luis Korvalanı yola salarkən

Baku, 1977
Heydar Aliyev is bidding farewell to Luis Korvalan, leader of the national-liberation movement of Chile, who was on a business visit in Baku

Baku, 1977
Гейдар Алиев провожает лидера народно-освободительного движения Чили Луиса Корвалана, посетившего Азербайджан с деловым визитом.

Baki, 1977

Heydər Əliyev başda Yasir Ərəfat olmaqla Fələstin Azadlıq Təşkilatının nümayəndə heyətini qəbul edir

Baku, 1977

Heydar Aliyev is receiving the delegation of the Liberation Organization of Palestene headed by Yaser Arafat

Баку, 1977

Гейдар Алиев принимает делегацию Организации освобождения Палестины во главе с Ясиром Арафатом.

Bakı, 1973
Heydər Əliyev və onun həyat yoldaşı Zərifə xanım Əliyeva Sov.İKP MK katibi F.D. Kulakov başda olmaqla Moskva şəhəri nümayəndə heyətinin üzvləri arasında

Baku, 1973
Heydar Aliyev and his wife Zarifa khanum among the members of the delegation of Moscow headed by F.D.Kulakov, secretary of CC CPSU

Баку, 1973
Гейдар Алиев и его супруга Зарифа ханум Алиева среди членов делегации г.Москвы во главе с секретарем ЦК КПСС Ф.Д.Кулаковым

Moskva, 1974

Heydər Əliyev və SSRİ Dövlət Plan Komissiyasının sədri N. K. Baybakov SSRİ Ali Sovetinin sessiyasında

Moscow, 1974

Heydar Aliyev and H. Baibakov, chairman of the State Planning Committee of the Soviet Union, at the session of the Supreme Soviet of the USSR

Москва, 1974

Гейдар Алиев и председатель Госплана советского государства Н.К. Байбаков на сессии Верховного Совета СССР

Baki, 1982

Heydər Əliyev Ü. Hacıbəyov adına Dövlət Simfonik Orkestrinin 60 illiyinə həsr olunmuş təntənəli gecənin iştirakçılarını təbrik edir

Baku, 1982

Heydar Aliyev is congratulating the participants of the ceremony devoted to the 60 year anniversary of foundation of the State Symphonic Orchestra named after U. Hajibeyov

Баку, 1982

Гейдар Алиев поздравляет участников торжественного вечера, посвященного 60-летию Государственного симфонического оркестра имени У. Гаджибекова

Baku, 1978

Heydər Əliyev və Zərifə xanım incəsənət xadimləri ilə

Baku, 1978

The Aliyevs - Heydar and Zarifa khanum among the men-of-art

Баку, 1978

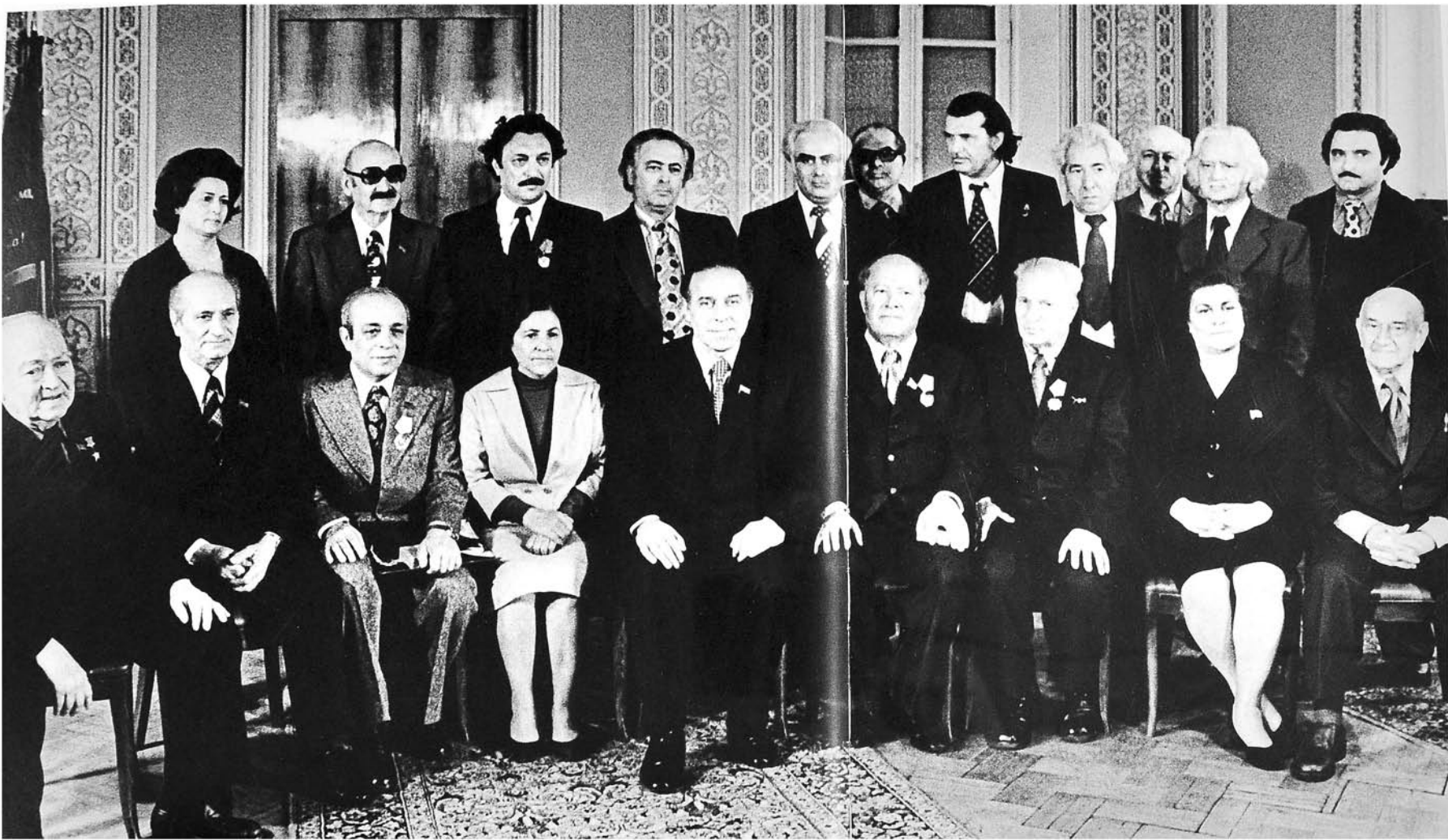
Гейдар Алиев и Зарифа ханум среди деятелей искусства

Baku, 1981
Heydər Əliyev görkəmli alim
və səyyah Tur Heyerdalı qə-
bul edir

Baku, 1981
Heydar Aliyev is receiving
Tur Heyerdal, popular scien-
tist and traveller

Баку, 1981
Гейдар Алиев принимает
видного ученого и путе-
шественника Тура Хейер-
дала

Baki, 1980

Heydər Əliyev Azərbaycanın görkəmli elm və mədəniyyət xadimləri ilə

Baku, 1980

Heydar Aliyev among the distinguished men-of-culture and science

Баку, 1980

Гейдар Алиев с видными деятелями науки и культуры Азербайджана

Baki, 1980
Heydər Əliyev görkəmli Azərbaycan yazıçısı Süleyman Rəhimovun 80 illik yubileyində

Baku, 1980
Heydar Aliyev at the 80 year anniversary celebrations of Suleyman Rahimov, distinguished Azerbaijan writer

Баку, 1980
Гейдар Алиев на 80-летнем юбилее видного азербайджанского писателя Сулеймана Рагимова

Bakı, 1980
Heydər Əliyev Azərbaycanın ədəbiyyat və incəsənət xadimləri ilə

Baku, 1980
Heydar Aliyev among the distinguished men-of-culture and art

Баку, 1980
Гейдар Алиев с деятелями литературы и искусства Азербайджана

Baki, 1980
Heydər Əliyev və məşhur
Azərbaycan müğənnisi Rə-
şid Behbudov

Baku, 1980
Heydar Aliyev with Rashid
Behbudov, popular Azer-
baijani singer

Баку, 1980
Гейдар Алиев и выдаю-
щийся азербайджанский
певец Рашид Бейбутов

Şuşa, 1982
Heydər Əliyev Molla Pənah
Vaqifin Mavzoleyinin açılı-
şında

Shusha, 1982
Heydar Aliyev at the opening
of the Mausoleum of Molla
Panah Vagif

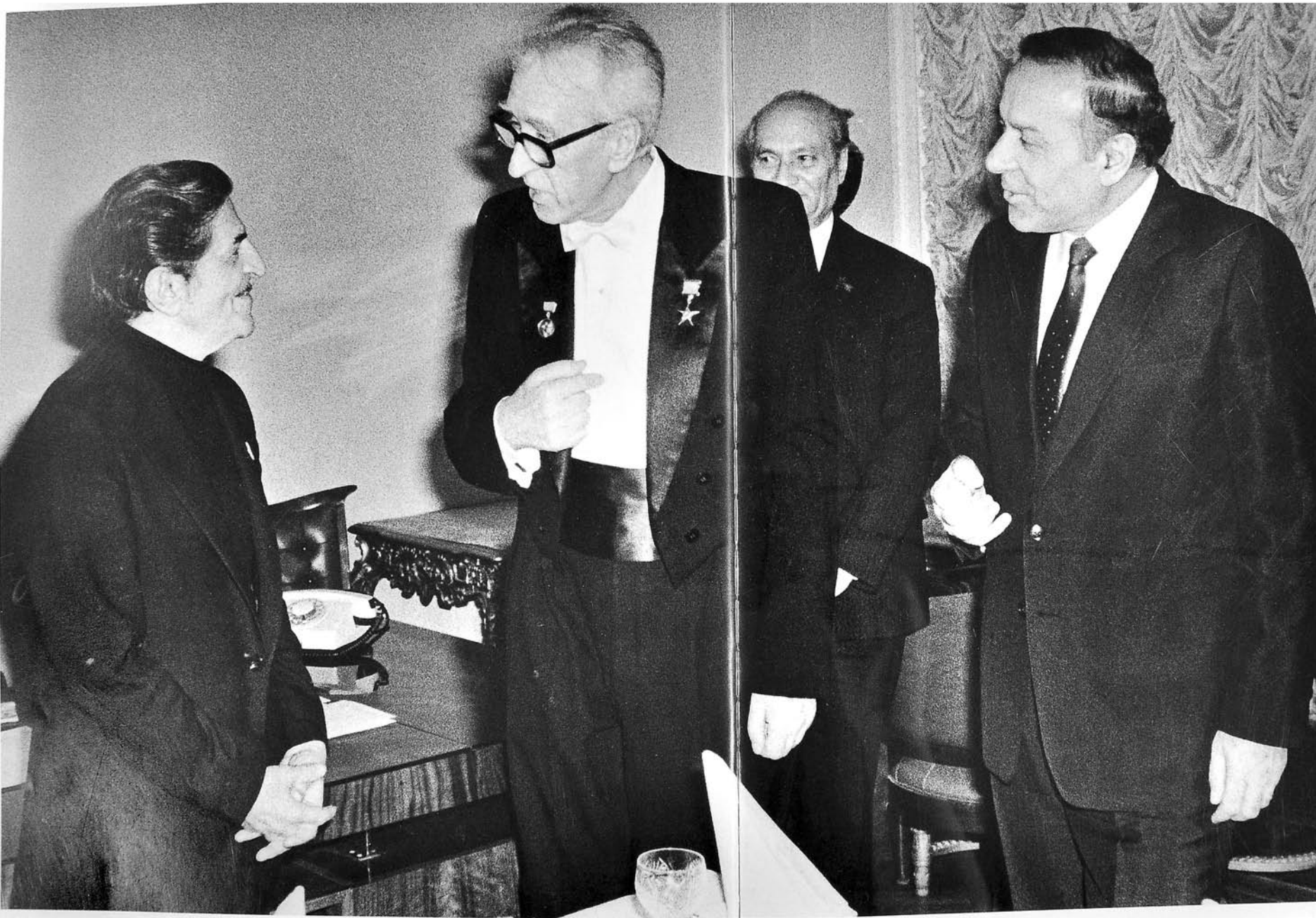
Шуша, 1982
Гейдар Алиев на открытии
мавзолея Моллы Панаха
Вагифа

Baki, 1982
Heydər Əliyev və Zərifə xanım görkəmli rus bəstəkari T. N. Xrennikovun müəllif konsertində

Baku, 1982
Heydar Aliyev and Zarifa khanum at the author concert of T.N. Khrennikov, distinguished Russian composer

Баку, 1982
Гейдар Алиев и Зарифа ханум на авторском концерте выдающегося русского композитора Т.П.Хренникова.

Baki, 1981

Heydər Əliyev görkəmli rus bəstəkarı D. B. Kabalevskinin müəllif konsertində

Baku, 1981

Heydar Aliyev at the author concert of D.B.Kabalevsky, distinguished Russian composer

Баку, 1981

Гейдар Алиев на авторском концерте выдающегося русского композитора Д.Б.Кабалевского

Baki, 1981
Heydər Əliyev görkəmli ədəbiyyat xadimləri İmran Qasimov və Balaş Azeroğlunu dövlət mükafatları ilə təltif edir

Baku, 1981
Heydar Aliyev is awarding the distinguished Azerbaijani men-of-letters with state prizes Imran Gasimov and Balash Azeroglu

Баку, 1981
Гейдар Алиев вручает государственные награды видным азербайджанским деятелям литературы Имрану Касимову и Балашу Азероглы

Baki, 1984
Heydər Əliyev görkəmli ornamentalçı rəssam Lətif Kərimovla I Azərbaycan xalçası sərgisində

Baku, 1984
Heydar Aliyev with Letif Kerimov, distinguished ornamentalist-artist, in the first exhibition of the Azerbaijan carpet

Баку, 1984
Гейдар Алиев с известным художником — орнаменталистом Лятифом Керимовым на выставке азербайджанского ковра

Baki, 1972
Azərbaycanda Rusiyanın
ədəbiyyat və incəsənət gün-
ləri. Dağıstan şairi Rəsul
Həmzətovun çıxışı

Baku, 1972
The Days of the Russian
Literature and Art in Azer-
baijan. The Daghestani poet
Rasul Hamzatov is making a
speech

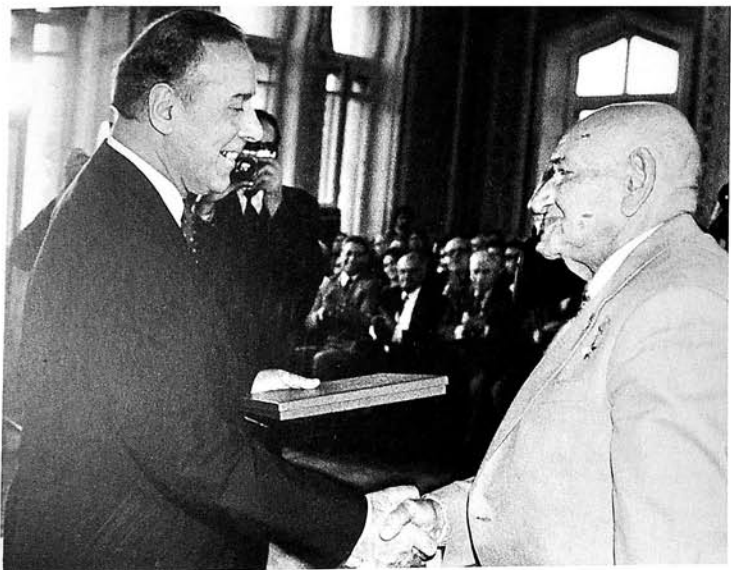
Баку, 1972
Дни литературы и искус-
ства России в Азербайд-
жане. Гейдар Алиев среди
членов делегации России.
Выступает дагестанский
поэт Расул Гамзатов

Bakı, 1979
Heydər Əliyev Fikrət Əmirovun "Min bir gecə" baletinin müəllifini və ifaçılarını təbrik edir.

Baku, 1979
Heydar Aliyev is congratulating composer Fikret Amirov and the performers after the premiere of his ballet "The Arabian Nights".

Баку, 1979
Гейдар Алиев поздравляет автора и исполнителей балета Фикрета Амирова "Тысяча и одна ночь".

Bakı, 1981
Heydər Əliyev Azərbaycanın görkəmli ədəbiyyat xadimləri Süleyman Rüstəm, Mirzə İbrahimov və İsmayıl Şıxlıya yüksək dövlət mükafatlarını təqdim edir

Bakı, 1981
Heydar Aliyev is awarding the distinguished Azerbaijani men-of-letters Suleyman Rustam, Mirza Ibrahimov and Ismayil Shikhly with the highest state prizes

Баку, 1981
Гейдар Алиев вручает высокие государственные награды выдающимся деятелям литературы Азербайджана Сулейману Рустаму, Мирзе Ибрагимову и Исмаилу Шихлы

Bakı
Heydər Əliyev Rusiyanın
görməli ədəbiyyat və inşə-
sət xadimləri N. Tixonov, M.
Şaqinyan, L. Zikina və A.
Batalovla

Baku
Heydar Aliyev with the distin-
guished men-of-letters and
art of Russia N.Tikhonov,
M.Shaginyan, L.Zykina and
A.Batalov

Баку
Гейдар Алиев с видными
деятелями литературы и
искусства России Н. Ти-
хоновым, М. Шагиняном,
Л. Зыкиной и А. Баталовым

Bakı, 1974
Heydər Əliyev "Azərbaycan qadını" jurnalının Qırmızı Əmək Bayrağı ordeni ilə təltif edilməsinə həsr olunmuş təntənəli gecənin iştirakçıları arasında

Baku, 1974
Heydar Aliyev among the participants of the ceremony devoted to the awarding of the magazine "Azerbaijan woman" (Azerbaijan Women) with the order of Red Labour Banner

Баку, 1974
Гейдар Алиев среди участников торжественного вечера, посвященного награждению журнала "Азербайджан гадыны" орденом Трудового Красного Знамени

Baki
Heydər Əliyev görkəmli
Azərbaycan bəstəkarı
Qara Qarayevlə

Baku
Heydar Aliyev with Gara
garayev, world-known
Azerbaijan composer

Баку
Гейдар Алиев со все-
мирно известным вы-
дающимся азербайд-
жанским композито-
ром Кара Караевым

**SOVET DÖVLƏTİNİN TANINMIŞ
RƏHBƏRLƏRİNDƏN BİRİ**

**ONE OF THE DISTINGUISHED
STATESMEN OF THE SOVIET UNION**

**ОДИН ИЗ ПРИЗНАННЫХ
РУКОВОДИТЕЛЕЙ
СОВЕТСКОГО ГОСУДАРСТВА**

Moskva, 1983
Heydər Əliyev Kremldəki
kabinetində

Moscow, 1983
Heydar Aliyev in his study in
the Kremlin

Москва, 1983
Гейдар Алиев в своем ра-
бочем кабинете в Кремле

7-11-1917
7-11-1983

3-11-1971
3-11-1983

Hanoi, 1983
Sovet dövlətinin nümayəndə heyətinin başçısı Heydər Əliyev Vyetnam kommunist partiyasının qurultayında

Hanoi, 1983
Heydar Aliyev, head of the Soviet delegation, at the Congress of the Communist Party of Vietnam

Ханой, 1983
Глава советской делегации Гейдар Алиев на съезде КП Вьетнама

Moskva, 1985
Təyyarə limanında Laosun
baş naziri Keyson Fomvixan-
nın qarşılınması

Moscow, 1985
Heydar Aliyev is meeting
Keison Fomvikan, Prime
Minister of Laos, at the air-
port

Москва, 1985
Встреча в аэропорту пре-
мьер-министра Лаоса Кей-
сона Фомвихана

Moskva, 1984

Heydər Əliyev Çin Xalq Respublikasının nümayəndə heyətinin başçısını qəbul edir
nümayəndə heyəti üzvlərini qəbul edir

Moscow, 1984

Heydar Aliyev is receiving the head of delegation of the Peoples Republic of China

Москва, 1984

Гейдар Алиев принимает главу делегации Китайской Народной Республики

1983

Heydər Əliyev ilk qadın kosmonavt Valentina Tereşkova ilə

1983

Heydar Aliyev with the first space-woman Valentina Tereshkova

1983

Гейдар Алиев с первой космонавткой мира Валентиной Терешковой

1984
Heydər Əliyevin Efiopiyanın
lideri Mengistu Hayle Mari-
am ilə görüşü

1984
Heydar Aliyev with Mengistu
Haile Mariam, head of
Ethiopia

1984
Встреча Гейдара Алиева с
лидером Эфиопии Менгис-
ту Хайле Мариам

Hanoi, 1983

Sovet nümayəndə heyətinin başçısı Heydər Əliyevin Vyetnam KP-nin qurultayına gələrkən tənənəli qarşılanma mərasimi

Hanoi, 1983

Solemn welcoming ceremony of Heydar Aliyev, head of the Soviet delegation, when he arrived in Hanoi to take part in the Congress of the CP of Vietnam

Ханой, 1983

Церемония торжественной встречи главы советской делегации Гейдара Алиева во время пребывания в Ханое на съезде КП Вьетнама

Pxenyan, 1985
Heydər Əliyev və Kim İr Sen
Pxenyan zəhmətkeşlərinin
nümayəndələri ilə görüşdə

Pxenian, 1985
Heydak Aliyev and Kim Ir
Sen among the representa-
tives of the labourers of
Pxenian

Пхеньян, 1985
Встреча Гейдара Алиева и
Ким Ир Сена с пред-
ставителями трудящихся
Пхеньяна

İyun, 1984
Heydər Əliyev BAM-ın qurucuları ilə görüşdə

June, 1984
Heydar Aliyev among the constructors of the Baikal Amur-Railway line

Июнь, 1984
Гейдар Алиев на встрече со строителями БАМа

Dekabr, 1985
Heydər Əliyev Anqolanın
rəhbəri Duş Santuşla

December, 1985
Heydar Aliyev with Dush
Santesh, leader of Angola

Декабрь, 1985
Беседа Гейдара Алиева с
лидером Анголы Душ Сан-
тушом

İyun, 1984

Heydər Əliyev qurucularla birlikdə BAm-ın ən çətin sahələrində oldu

June, 1984

Heydar Aliyev among the constructors of the Baikal Amur-Railway line in its most complicated section

Июнь, 1984

Гейдар Алиев со строителями БАМа посетил наиболее трудные его участки

Moskva, 1984
Heydər Əliyev SSRİ Tibb
Akademiyasının təntənəli
iclasının prezidiumunda

Moscow, 1984
Heydar Aliyev at the presidium
of the meeting of the
USSR Academy of Medicine

Москва, 1984
Гейдар Алиев в президиуме
торжественного заседания
Академии медицинских наук СССР

1987
Heydər Əliyev Mərkəzi Rusiyanın bir çox şəhərində olmuş və zəhmətkeşlərlə söhbətlər aparmışdır

1987
Heydar Aliyev paid visits to many cities of the Central Russia and had talks with the labourers

1987
Гейдар Алиев посетил многие города Центральной России и беседовал с многочисленными трудящимися

İyun, 1984
Heydər Əliyev BAm-in quru-
cuları ilə

June, 1984
Heydar Aliyev among the
constructors of the Baikal
Amur-Railway line

Июнь, 1984
Гейдар Алиев у проходчи-
ков БАМа

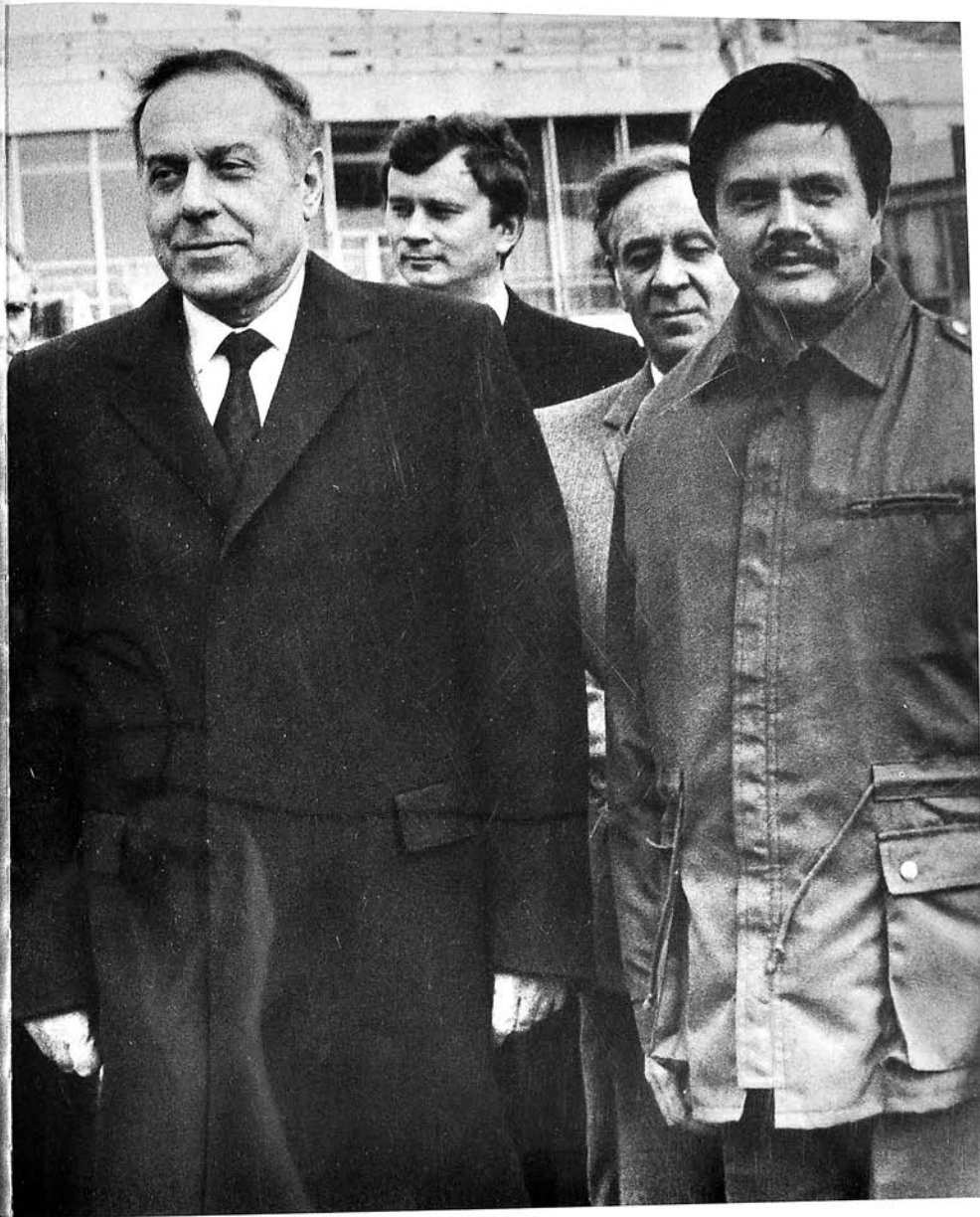

Heydər Əliyev hərbi dənizçilər arasında

Heydar Aliyev among the navy men

Гейдар Алиев среди военных моряков

Moskva, 1985
Heydər Əliyev Nikaraqua
Respublikası xalq azadlıq
hərəkatının lideri Daniel Or-
teqa Saavedra ilə

Moscow, 1985
Heydar Aliyev with Daniel
Ortega Saavedra, leader of
the National-liberation mo-
vement of the Republic of
Nicaragua

Москва, 1985
Гейдар Алиев и лидер на-
родно-освободительного
движения Республики Ни-
карагуа Даниэль Ортега
Сааведра

Mexiko, 1982
Heydər Əliyev Meksika xalqının mədəniyyəti və tarixi ilə tanış olur

Mexico, 1982
Heydar Aliyev is getting acquainted with the culture of the Mexican people

Мехико, 1982
Гейдар Алиев знакомится с культурой и историей мексиканского народа

Belgrad, 1986
Heydər Əliyev SSRI—
Yuqoslaviya ikitərəfli müqə-
viləsini imzalayarkən

Belgrad, 1986
Signature of the bilateral
USSR-Yugoslavian treaty by
Heydar Aliyev

Белград, 1986
Гейдар Алиев подписывает
двухсторонний советско—
югославский договор

Volqoqrad, 1987
Heydər Əliyev Volqoqrad vilayeti və şəhərinin rəhbərliyi əhatəsində Mamay Kurganı abidəsi önündə

Volgograd, 1987
Heydar Aliyev is paying a visit to the monument of Mamay Kurgan with leaders of the city and province of Volgograd

Волгоград, 1987
Гейдар Алиев в окружении руководства области горада Волгограда перимемориалом Мамаяв Курган

XXI ƏSRƏ DOĞRU İRƏLİLƏYƏN
MÜSTƏQİL AZƏRBAYCANIN RƏHBƏRİ

THE LEADER OF THE INDEPENDENT
AZERBAIJAN - A COUNTRY MARCHING
TOWARDS THE XXI CENTURY

ВО ГЛАВЕ НЕЗАВИСИМОГО
АЗЕРБАЙДЖАНА В XXI ВЕК

"...Doğma vətən torpağına... ancaq və ancaq respublikanın bu ağır və çətin dövründə... vətəndaşlıq borcumu yerinə yetirməyə, azadlıq uğrunda mübarizəyə qoşulmağa gəlmişəm"

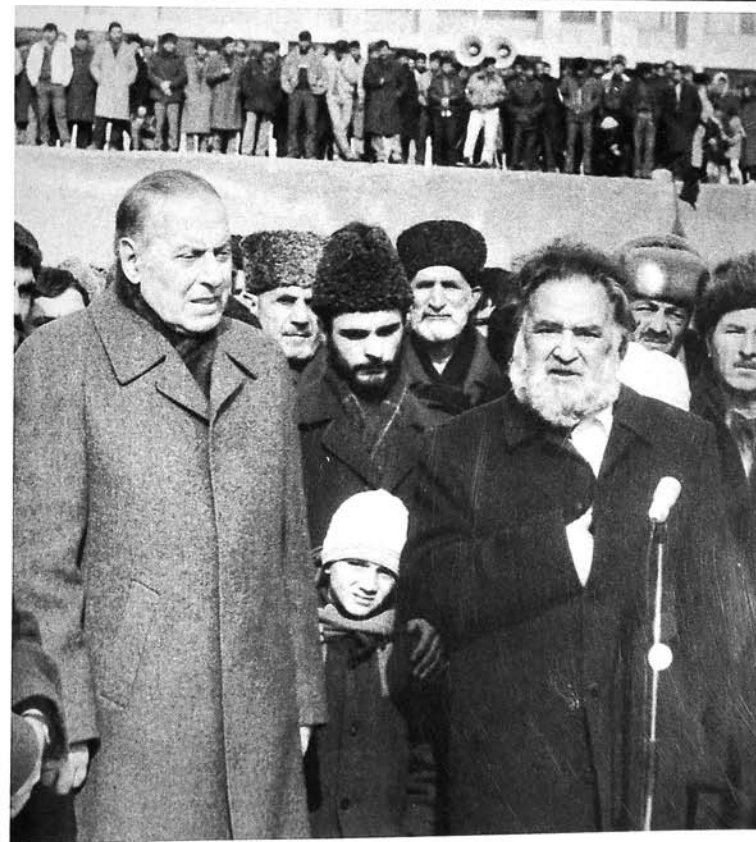
Heydər Əliyev

"... Native motherland...I have come in this hard time of the republic to accomplish my duty as a citizen, to join the struggle for independence."

Heydar Aliyev

"...Я вернулся на родную землю... в эти тяжелые дни... только и только во имя борьбы за свободу и выполнения своего гражданского долга"

Гейдар Алиев

Naxçıvan, 1993
Heydər Əliyev Türkiyə Respublikasının prezidenti Turgut Özalın vəfatı münasibətilə matəm kitabını imzalayır

Nakhchivan, 1993
Heydar Aliyev is making a note in the book of condolences on the occasion of the death of Turgut Ozal, Turkish President

Нахчывань, 1993
Гейдар Алиев делает запись в книге траура по поводу кончины президента Турецкой Республики Тургута Озала

Baki, 1993
Naxçıvan MR Baş Məcəlisinin Sədri Heydər Əliyev Şəhidlər Xiyabanında

Baku, 1993
Chairman of the Supreme Assembly of the Autonomous Republic of Nakhchivan Heydar Aliyev is paying a visit to the Alley of Martyrs

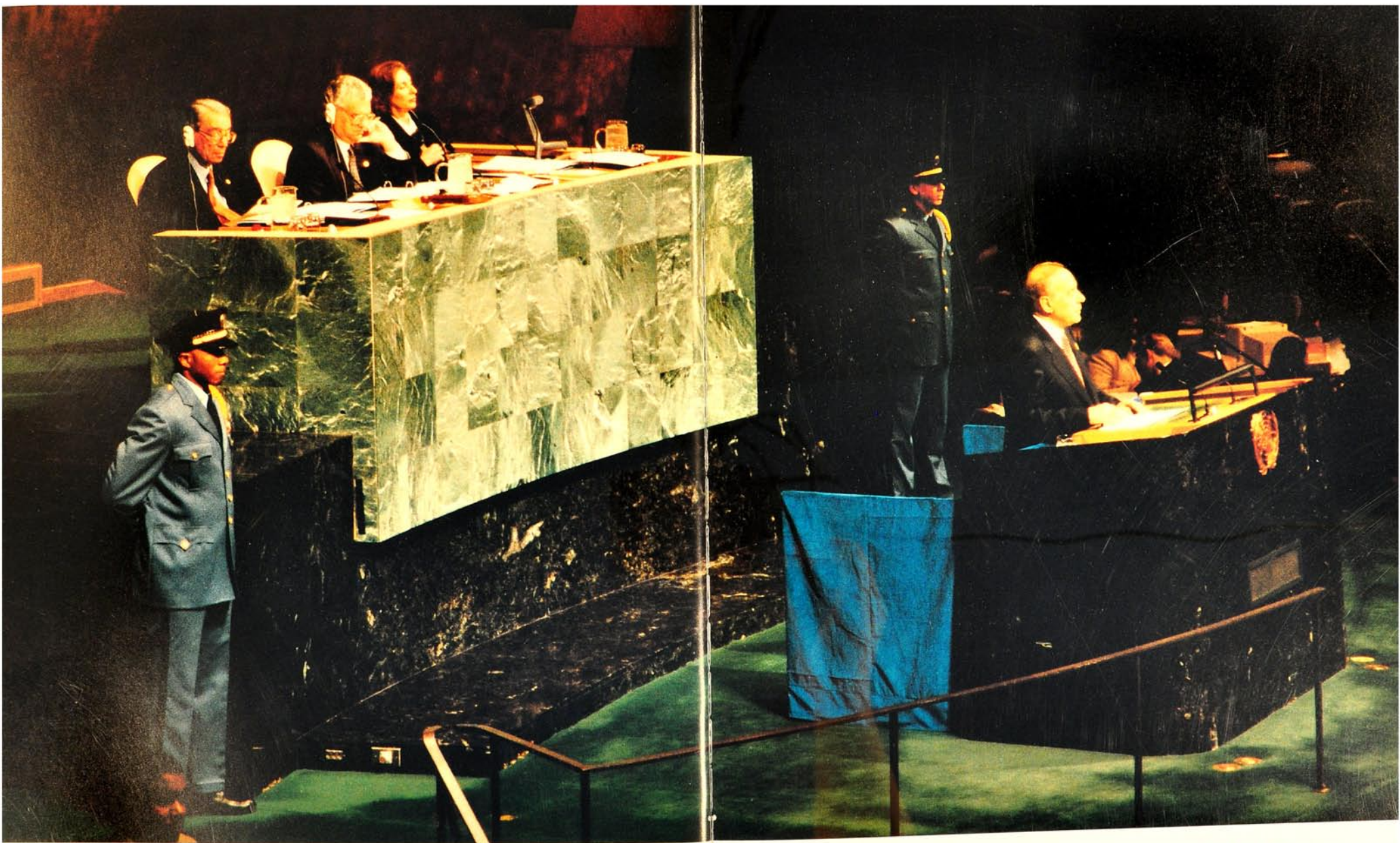
Баку, 1993
Председатель Высшего Меджлиса Нахчыванской АР Гейдар Алиев посещает Аллею Шехидов

Nyu-York, 1995
Heydər Əliyev ABŞ-in Prezidenti Bill Klintonla

New-York, 1995
Heydar Aliyev with the USA President Bill Clinton

Нью-Йорк, 1995
Гейдар Алиев с Президентом США Билл Клинтон

Nyu-York, 1995
Heydər Əliyev BMT Baş Məclisində Birləşmiş Millətlər Təşkilatının 50 illik yubileyinə həsr olunmuş təntənəli iclasda çıxış edərkən

New-York, 1995
Heydar Aliyev is making a speech at the solemn session of the General Assembly devoted to 50 year jubilee of the foundation of the United Nations Organization

Нью-Йорк, 1995
Гейдар Алиев выступает с высокой трибуны торжественного заседания Генеральной Ассамблеи ООН, приуроченной к 50-летию юбилею Организации Объединенных Наций

Nyu-York, 1995

Heydər Əliyev ABŞ prezidentinin qəbulunda. Sağdan: Heydər Əliyev, Bill Klinton, Hillari Klinton, Sevil Əliyeva

New-York, 1995

Reception by the USA President. From left to right: Heydar Aliyev, Bill Clinton, Hillary Clinton, Sevil Aliyeva

Нью-Йорк, 1995

Гейдар Алиев на приеме у президента США. Справа налево: Гейдар Алиев, Билл Клинтон, Хилари Клинтон, Севиль Алиева

Türk dövlətləri prezidentlərinin görüşü (soldan)
S. Niyazov (Türkmenistan),
H. Əliyev (Azərbaycan), S.
Dəmirəl (Türkiyə), I. Karimov
(Özbəkistan), N. Nazarba-
yev (Qazaxıstan), A. Aka-
yev (Qırğızıstan)

Meeting of presidents of the
Turkic states (from left):
S. Niyazov of Turkmenistan,
H. Aliyev of Azerbaijan, S. De-
mirrel of Turkey, I. Karimov of
Uzbekistan, N. Nazarbayev of
Kazakhstan, A. Akayev of Kir-
ghizistan

Встреча президентов
тюркоязычных государств
(слева):
С. Ниязов (Турменистан),
Г. Алиев (Азербайджан), С.
Демирель (Турция), И.
Каримов (Узбекистан), Н.
Назарбаев (Казахстан), А.
Акаев (Киргизстан)

1994
Heydər Əliyev
İordaniya kralı
Hüseynlə görüşü

1994
Heydər Əliyev
with King Hussein
of Jordan

1994
Встреча Гейдара
Алиева с королем Иордании Хусейном

Qahirə, 1994
Heydər Əliyev
Misir prezidenti
Hüsni Mübarək
ilə görüşü

Cairo, 1994
Heydar Aliyev
with Hosne Mubarek,
President of Egypt

Каир, 1994
Беседа Гейдара
Алиева с президентом
Египта Хосне
Мубареком

Tehran, 1994
Heydər Əliyev
İranda dini lideri Xomeyni ilə
görüşü

Tehran, 1994
Heydar Aliyev with Khomeini,
religious leader of Iran

Тегеран, 1994
Встреча Гейдара Алиева с
религиозным лидером
Ирана Хомейни

Ankara, 1994
Heydər Əliyev
Türkiyənin
görməli siyasi
xadimi A.
Türkeşlə görüşü

Ankara, 1994
Heydar Aliyev with A. Turkesk,
outstanding political
figure of Turkey

Анкара, 1994
Встреча Гейдара Алиева с
видным политическим
деятелем Турции А. Туркешом

Pekin, 1994
Heydər Əliyevin Çin
Xalq Respublikasının li-
deri Li Pen ilə görüşü

Peking, 1994
Heydar Aliyev with Li Pen,
leader of the People's
Republic of China

Пекин, 1994
Встреча Гейдара Алиева с
лидером Китайской На-
родной Республики Ли
Пеном

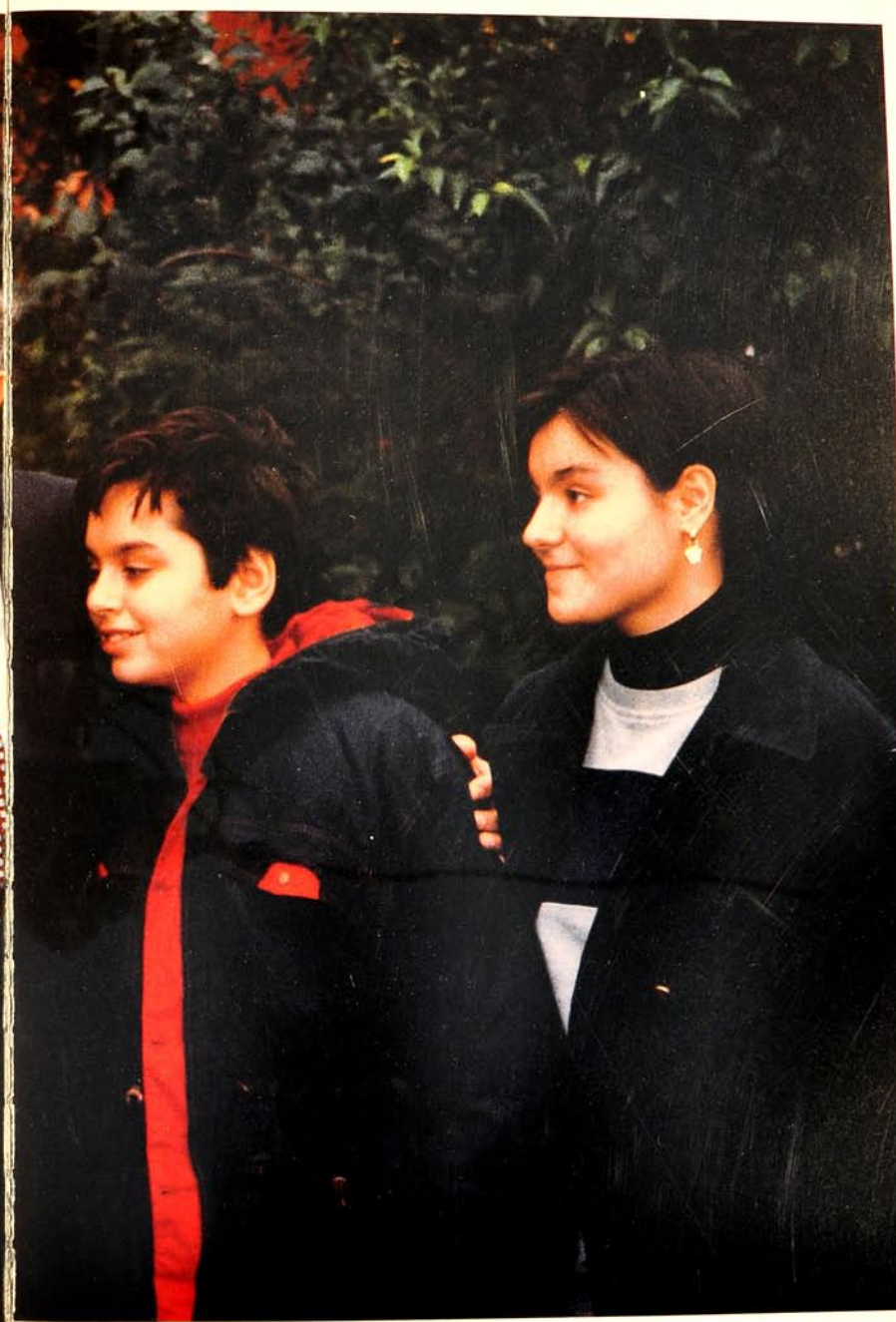

London
Heydər Əliyevin Böyük
Britaniyanın kraliçası II
Yelizaveta, tanınmış iç-
timai xadimlər Marqaret
Tetçer və Con Meycorla
görüşləri

London
Heydar Aliyev with the
Queen of Great Britain
Elizabeth II, recognized po-
litical figures Margaret
Thatcher and John Major

Лондон
Встречи Гейдара Алиева с
королевой Великобритании
Елизаветой II, видными
общественными
деятелями Маргарет Тэт-
чер и Джоном Мейджором

Prezident ailə üzvləri ilə

President among his family members

Президент в кругу семьи

Vaşinqton, 1997
Birgə bəyanatın imzalanma mərasimi

Washington, 1997
Signature of the joint statement

Вашингтон, 1997
Церемония подписания
совместного комюнике

Vaşinqton, 1997
ARDNŞ-nın I vitse-prezidenti İlham Əliyev "Ekson" şirkətinin prezidenti Terri Kuns ilə müqavilə imzalayarkən

Washington, 1997
Signature of the Oil Contract by İlham Aliyev, first vice-president of SOCAR and Terry Koonce, president of "Exxon"

Вашингтон, 1997
Подписание договора первым вице-президентом ГНКАР Ильхамом Алиевым с президентом компании "Эксон" Терри Кунсом

Nyu-York, 1997
Heydər Əliyevin BMT-nin
Baş katibi Kofi Annanla gö-
rüşü

New-York, 1997
Heydar Aliyev with Kofi
Anan, Secretary General of
the UNO

Нью-Йорк, 1997
Встреча Гейдара Алиева с
Генеральным секретарем
ООН Кофи Аннаном

Paris, 1997
Heydər Əliyevin Fransa prezidenti Jak Şirakla görüşü

Paris, 1997
Heydar Aliyev with Jaque Chirac, President of France

Париж, 1997
Встреча Гейдара Алиева с президентом Франции Жаком Шираком

Kopenhagen, 1995
Heydər Əliyevin İndoneziyanın prezidenti Suxarto ilə görüşü

Copenhagen, 1995
Heydar Aliyev with Sukharto, President of Indonesia

Копенгаген, 1995
Встреча Гейдара Алиева с президентом Индонезии Сухарто

1994
Heydər Əliyevin Səudiyyə Ərəbistanının kralı Fəhd Əl-Saudla görüşü

1994
Heydar Aliyev with Fahd Al-Saudi, king of Saudi Arabia

1994
Встреча Гейдара Алиева с королем Саудовской Арабии Фахдом аль-Саудом

Brüssel, 1995
Heydər Əliyevin Avropa İttifaqı komissiyasının prezidenti Jak Santer ilə görüşü

Brussels, 1995
Heydar Aliyev with Jaque Santere, President of the Commission of EU

Брюссель, 1995
Встреча Гейдара Алиева с президентом комиссии Европейского Союза Жаком Сантером

Bonn, 1996
Heydər Əliyevin AFR-in Federal kansleri Helmut Kolla görüşü

Bonn, 1996
Heydar Aliyev with Helmut Kohl, Chancellor of the Federal Republic of Germany

Бонн, 1996
Встреча Гейдара Алиева с федеральным канцлером ФРГ Гельмутом Колем

Ankara, 1994
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin Türkiyə Respublikasına rəsmi səfəri zamanı qarşılanma mərasimi

Ankara, 1994
Official welcoming ceremony during the official visit of the Azerbaijani President Heydar Aliyev to the Republic of Turkey

Анкара, 1994
Церемония официальной встречи Президента Азербайджанской Республики Гейдара Алиева во время официального визита в Турецкую Республику

Ankara, 1994
Türkiyə Respublikasının
prezidenti Süleyman Dəmi-
rəllə mətbuat konfransında

Ankara, 1994
Heydar Aliyev with the
Turkish President Suleyman
Demirel at the press-confer-
ence

Анкара, 1994
Гейдар Алиев и президент
Турции Сулейман Деми-
рель во время пресс-кон-
ференции

Ankara, 1994

Heydər Əliyev tanışmış ornamənçi rəssam Kamil Əliyevin "Mustafa Kamal Atatürk" xalçasını Türkiyənin Böyük Milli Məclisinə hədiyyə edir

Ankara, 1994

Heydar Aliyev is presenting the Parliament of Turkey with portrait of Mustafa Kemal Atatürk on it by Kamil Aliyev, recognized ornamentalist-artist

Анкара, 1994

Гейдар Алиев дарит ковер с портретом Мустафы Кемала Ататюрка, известного художника-орнаменталиста Камилы Алиева Великому Национальному Собранию Турции

Ankara, 1994
Heydər Əliyevin görkəmli ic-
timai xadim, doktor İhsan
Doğramacı ilə görüşü

1994
Heydar Aliyev with Dr. Ihsan
Dogramachi, outstanding
public figure

1994
Беседа Гейдара Алиева с
видным общественным
деятелем Ихсаном Догра-
мачи

Nyu-York, 1997
Heydər Əliyevin NATO-nun baş katibi Havyer Solano ilə görüşü

New-York, 1997
Heydar Aliyev with Javier Solano, Secretary General of NATO

Нью-Йорк, 1997
Беседа Гейдара Алиева с Генеральным секретарем НАТО Хавьером Солано

Nyu-York, 1995
Heydər Əliyevin BMT-nin Baş katibi Butros Qali ilə görüşü

New-York, 1995
Heydar Aliyev with Butros Gali, Secretary General of the United Nations Organization

Нью-Йорк, 1995
Встреча Гейдара Алиева с Генеральным секретарем ООН Бутросом Гали

Vaşinqton, 1995
Heydər Əliyevin ABŞ-ın BMT-dəki nümayəndəsi, hökumət üzvü Madlen Olbraytla görüşü

Washington, 1995
Meeting with the member of the government, representative of the USA in the UNO Madeleine Albright

Вашингтон, 1995
Встреча Гейдара Алиева с членом Правительства, представителем США в ООН Мадлен Олбрайт

Strasburq, 1997
ATÖT-in üzvü olan dövlət
başçılarının II sammitinin
açılış mərasimi

Strassburg, 1997
Opening ceremony of the
summit meeting of the
OSCE members

Страсбург, 1997
Церемония открытия II
саммита глав государств -
членов ОБСЕ

Vatikan, 1997
Heydər Əliyevin Roma
papası II İoann Pavella
görüşü

Vatican, 1997
Heydar Aliyev at the
reception of Iohan Paul
II, pope of Rome

Ватикан, 1997
Встреча Гейдара Алие-
ва с Папой рим-
ским Иоанном Павлом II

Roma, 1997
Heydər Əliyevin İtaliya prezidenti Oskar Luiçi Skalfaro ilə görüşü

Rome, 1997
Heydar Aliyev with the Italian President Oscar Luiji Skalfaro

Рим, 1997
Встреча Гейдара Алиева с президентом Италии Оскаром Луиджи Скальфаро

Bakı, 1998
Heydər Əliyevin İsrailin baş naziri B. Natanyaxu ilə görüşü

1998
Heydar Aliyev with the Israeli Prime Minister B. Natanyahu

Баку, 1998
Беседа Гейдара Алиева с премьер-министром Израиля Б. Натаньяху

Bakı, 1996
Heydər Əliyev
Azərbaycanın
xalq yazıçıları
Mirvarid Dilbazi
və Bəxtiyar Va-
habzadə ilə

Baku, 1996
Heydar Aliyev
with Mirvarid Dil-
bazi and Bakhti-
yaz Vahabzade,
People's Poets
of Azerbaijan

Баку, 1996
Гейдар Алиев с
народными пи-
сателями Азер-
байджана Мир-
варид Дилбазии
и Бахтияром
Вагабзаде

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI

Baki, 1998
Azərbaycan Respublikası-
nın Prezidenti Heydər Əliyev-
in andiçmə mərasimində
çixışı

Baku, 1998
Heydar Aliyev, President of
the Republic of Azerbaijan,
is making a speech at the
ceremony of his inaugura-
tion

Баку, 1998
Выступление Президента
Азербайджанской Респуб-
лики Гейдара Алиева на це-
ремонии инаугурации

Bakı, 1996

Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorundan xarici neft şirkətləri ilə müştərək neft çıxarılması haqqında müqavilənin imzalanması mərasimi

Baku, 1996

Ceremony of signature of the contract on joint oil developments with the foreign companies in the Azerbaijani sector of the Caspian

Баку, 1996

Церемония подписания договора о совместной добычи нефти в азербайджанском секторе Каспийского моря с зарубежными нефтяными компаниями

Stavanger, 1996
Heydər Əliyev Norveç
neftçiləri ilə

Stavanger, 1996
Heydar Aliyev with the
oilmen of Norway

Ставангер, 1996
Гейдар Алиев с нефтя-
никами Норвегии

Baki, 1997

Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorundan xarici neft şirkətləri ilə müştərək ilkin neftin çıxarılması münasibətilə təntənəli mərasim

Baku, 1997

At the solemn ceremony on the occasion of the production of the first oil jointly with the foreign companies in the Azerbaijani sector of the Caspian Sea

Баку, 1997

Торжественная церемония по случаю добычи первичной нефти с азербайджанского сектора Каспийского моря совместно с зарубежными нефтяными компаниями

Moskva, 1995
Heydər Əliyevin Rusiya prezidenti Boris Yeltsinlə görüşü

Moscow, 1995
Heydar Aliyev with Boris Yeltsin, President of the Russian Federation

Москва, 1995
Встреча Гейдара Алиева с президентом Российской Федерации Борисом Ельцином

Baki, 1997
Heydər Əliyevin Qazaxıstan Respublikasının prezidenti Nursultan Nazarbayev ilə görüşü

Baku, 1997
Heydar Aliyev with Nursultan Nazarbayev, President of Kazakhstan

Баку, 1997
Встреча Гейдара Алиева с президентом Республики Казахстан Нурсултаном Назарбаевым

1996
Heydər Əliyevin Özbəkistan Respublikasının prezidenti İslam Karimov ilə görüşü

1996
Heydar Aliyev with Islam Karimov, President of Uzbekistan

1996
Встреча Гейдара Алиева с президентом Республики Узбекистан Исламом Каримовым

Baki, 1997
Heydər Əliyevin Gürcüstan Respublikasının prezidenti Eduard Şevardnadze ilə görüşü

Baku, 1997
Heydar Aliyev with Eduard Shevardnadze, President of Georgia

Баку, 1997
Встреча Гейдара Алиева с президентом Республики Грузия Эдуардом Шеварднадзе

Bakı, oktyabr 1994

Heydər Əliyev Azərbaycanın müstəqilliyinin müdafiəsinə həsr olunmuş izdihamlı mitinqə çıxış edir

Baku, October 1994

Heydar Aliyev is addressing a multi-thousand meeting held to support the independence of Azerbaijan.

Баку, октябрь 1994

Гейдара Алиев выступает на многотысячном митинге в поддержку независимости Азербайджана

1994
Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandanı Heydər Əliyev döyüşçülər arasında

1994
Supreme Commander of the Armed Forces of Azerbaijan Heydar Aliyev among the soldiers

1994
Верховный Главнокомандующий Вооруженными Силами Азербайджана Гейдар Алиев среди воинов

MÜNDƏRİCAT

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əlirza oğlu Əliyevin andıçmə mərasimindəki nitqindən	4
Ön söz əvəzi	7
Azərbaycan xalqının lideri	9
Sovet dövlətinin tanınmış rəhbərlərindən biri	15
XXI əsrə doğru irəliləyən müstəqil Azərbaycanın rəhbəri	17

CONTENTS

From the Speech at the oath taking ceremony of Heydar Alirza oglu Aliyev, President of the Republic of Azerbaijan	20
Instead of preface	22
The leader of the Azerbaijan People	25
One of the Distinguished Statesmen of the Soviet Union	27
The Leader of the Independent Azerbaijan - a country marching towards the XXI century	29

ОГЛАВЛЕНИЕ

Из инаугурационной речи Президента Азербайджанской Республики Гейдара Алирза оглы Алиева	32
Вместо предисловия	34
Лидер азербайджанского народа	36
Один из признанных руководителей Советского государства	39
Во главе независимого Азербайджана в XXI век	41

Tərtib edənlər
Nazim İbrahimov Akif Muradverdiyev

Redaktor **Nahad Əliyev**
Bədii redaktor **Zaur Əliyev**
Kompüter işləri **Ağa Allahverdiyev**
İngilis dilinə tərcümə edəni **Qılıncxan Bayramov**

Müəlliflər materialların toplanmasında köməyinə görə
Yuri Kamayeva
minnətdarlıq edirlər
Redaktə-nəşriyyat işləri, kompüter dizaynı və mətnin pilyonkaları
"Azərbaycan" nəşriyyatında hazırlanmışdır.
Prezidentin arxivinin fotolarından
istifadə edilmişdir.
Kran şəhərinin "Qorenski tisk" mətbəəsində çap edilmişdir

173(24)

256